

Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark

2023

Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark 2023

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Ekonomisk statistik och analys

Förfrågningar Karin Hedeklint
+46 10 479 40 00
mark.vatten.gis@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:
Källa: SCB, Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar,
hänsynsytor samt improduktiv skogsmark 2023 MI 41 Rapport 2024:02

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land

Producer Statistics Sweden

Enquiries Karin Hedeklint
+46 10 479 40 00
mark.vatten.gis@scb.se

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.
However, remember to state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Formally protected forest land, voluntary
set-asides, consideration patches and unproductive forest land

ISSN: 1654-3947 (Online)
URN:NBN:SE:SCB-2024: MI41BR2402_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Innehåll

Fyra former av skogsmark	6
Sammanfattning	6
Formellt skyddad skogsmark.....	8
Frivilliga avsättningar	8
Hänsynsytor	9
Improduktiv skogsmark	9
Skogsmark i Sverige	10
Överlapp mellan former.....	11
Regional statistik	12
Regioner (naturgeografiska regioner SUS).....	12
Landsdelar.....	14
Arealer som har tillkommit under 2023.....	15
Nya arealer per region (naturgeografiska regioner SUS)	16
Nya arealer per landsdel	16
Tidsserie från 2010.....	17
Formellt skyddad skogsmark	19
Formellt skyddad skogsmark med överlapp.....	20
Formellt skyddad skogsmark utan överlapp	21
Skyddsformernas andelar.....	22
Ovan och nedan den fjällnära gränsen	23
Regioner (naturgeografiska regioner SUS).....	26
Fördelning efter län	27

Nedan fjällnära gränsen per län.....	28
Markägare inom formellt skyddad skogsmark	30
Frivilliga avsättningar	32
Arealer för frivilliga avsättningar	32
Markägare med frivilliga avsättningar.....	34
Frivilliga avsättningar över tid.....	34
Hänsynsytor	36
Arealer för hänsynsytor	36
Hänsynsytor över tid.....	37
Markägare av hänsynsytor	39
Improduktiv skogsmark.....	40
Improduktiv skogsmark per region (SUS)	40
Improduktiv skogsmark per län	41
Kort om statistiken.....	42
Statistikens ändamål och innehåll.....	42
Definitioner och förklaringar	43
Skogsmark.....	43
Produktiv skogsmark.....	43
Former.....	43
Formellt skyddad natur	43
Frivilliga avsättningar	48
Hänsynsytor	49
Improduktiv skogsmark	49
Regioner	50
Statistikens framställning.....	53

Formellt skyddad skogsmark.....	53
Frivilliga avsättningar	57
Hänsynsytor	58
Improduktiv skogsmark, SLU Riksskogstaxeringen	59
Statistikens kvalitet	60
Formellt skyddad skogsmark.....	61
Frivilliga avsättningar	62
Hänsynsytor	63
Improduktiv skogsmark	64
Förändringar jämfört med föregående års statistik	64
Formellt skyddad skogsmark.....	64
Frivilliga avsättningar	64
Hänsynsytor	65
Improduktiv skogsmark	65
Revideringar.....	65
Bra att veta.....	66
Information hos andra myndigheter.....	66
Tips vid användning av statistiken	67
Markägare, klassificeringar i statistiken	67
Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land	69
Summary	69
List of terms	72

Fyra former av skogsmark

Sammanfattning

Här redovisas en sammanhållen statistik för fyra former av skogsmark:

- Formellt skyddad skogsmark
- Frivilliga avsättningar
- Hänsynsytor vid föryngringsavverkning
- Improduktiv skogsmark

I den officiella statistiken summeras inte arealer och andelar för de fyra formerna. Det beror på flera faktorer, bland annat att det är stora juridiska skillnader mellan formerna avseende hur de kan påverka markanvändningen där de är belägna. Det finns även stora skillnader i metoderna för hur arealer beräknas, till stor del beroende på vilka dataunderlag som finns tillgängliga. Dessutom är inte statistiken värderad i relation till nationella eller internationella mål. Allt detta kan leda till att summeringar blir missvisande.

Revideringar – ändring av tidigare publicerade värden
I samband med publiceringen av 2023 års statistik, har följande revideringar gjorts i SCB:s interaktiva webbverktyg, Statistikdatabasen:

(1) Frivilliga avsättningar 2020, 2021, 2022.

(2) Hänsynsytor 2018, 2019, 2020, 2021, 2022.

(3) Improduktiv skogsmark 2021 och 2022. Eftersom SLU:s statistik avser femårs-medelvärden, blir det en eftersläpning på två år för statistiken över improduktiv skogsmark. Samma värden presenteras för de senaste tre åren, för att få jämförbara värden med de andra tre formerna i statistiken.

Ändringarna har inte gjorts i äldre rapporter. Jämförelser över tid ska därför inte göras mellan rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivilig/

Tabell 1.1. Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, 2023

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Former	Arealer i hektar, utan överlapp mellan former		Andel av all skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Formellt skyddad skogsmark	1 405 800	2 476 800	6,1%	9,2%
Frivilliga avsättningar	1 337 800	1 337 800	5,7%	4,8%
Hänsynsytor	529 600	529 600	2,3%	1,9%
Improduktiv skogsmark, utanför formellt skydd	0	3 048 300	0,0%	10,9%

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Andelar: Andel formellt skydd beräknas med hjälp av Nationella marktäckedata NMD 1.1 och dess skattning av produktiv och total skogsmarksareal. Andel frivilliga avsättningar, hänsynsytor och improduktiv skogsmark beräknas med hjälp av Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för 2019 – 2023 (mittår 2021) över Sveriges hela areal produktiv skogsmark och skogsmark totalt.

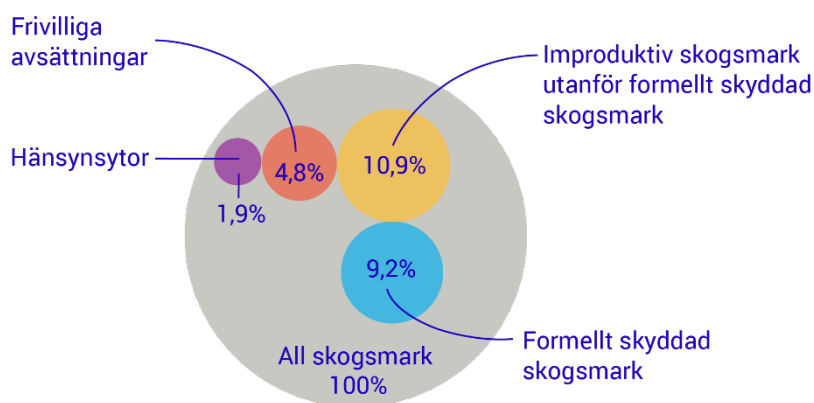
Överlapp: Formellt skyddad skogsmark redovisas i sin helhet. Improduktiv skogsmark redovisas som arealer utan överlapp med formellt skydd. Överlappande arealer beräknas genom skattning. Överlapp mellan frivilliga avsättningar och övriga former redovisas inte i statistiken. Överlapp kan finnas, men är inte tillräckligt undersökt för redovisning.

Källor och beräkningsmetod: Formellt skydd beräknas med hjälp av Naturvårdsregistret och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Hänsynsytor skattas utifrån senast kända värde, treårsmedelvärde vid avverkningssäsong 2018/19. Improduktiv skogsmark avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2019 till 2023, där 2021 är mittår. Arealer improduktiv skogsmark kan inte förekomma på produktiv skogsmark, enligt definitionen av improduktiv skogsmark.

Se även avsnittet *Kort om statistiken*, från sida 42.

Det förekommer överlapp både inom och mellan de fyra formerna av skogsmark. Det innebär att flera objekt kan vara belägna på samma yta. Statistiken redovisar i första hand arealer utan överlapp. Diagram 1.1 visar statistikens fyra former utan överlapp, som andelar av Sveriges totala skogsmarksareal. Av Sveriges totala areal improduktiv skogsmark, överlappas 31 procent av formellt skydd. Andelen i Diagram 1.1. avser improduktiv skogsmark som inte överlappas av formellt skydd.

Diagram 1.1. Statistikens former av skogsmark, med andel av all skogsmark i Sverige, 2023

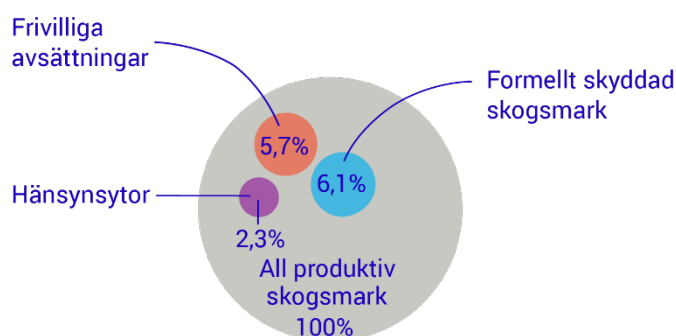

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska proportionerna. Summering av andelar i figuren bör inte göras, med anledning av metodmässiga och juridiska skillnader mellan formerna.

Diagram 1.2 visar produktiv skogsmark. Där finns endast tre av statistikens fyra former, eftersom improduktiv skogsmark definitionsmässigt inte kan förekomma på produktiv skogsmark. Det förekommer inte överlappande arealer i statistiken över produktiv skogsmark.

Diagram 1.2. Statistikens former av produktiv skogsmark, med andel av all produktiv skogsmark i Sverige, 2023

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska proportionerna. Summering av andelar i figuren bör inte göras, med anledning av metodmässiga och juridiska skillnader mellan formerna.

Formellt skyddad skogsmark

Formellt skyddad skogsmark är skogsmark som regleras av lagar och förordningar, ingångna avtal och enskilda beslut avseende områdesskydd. I den här statistiken är det ett samlingsbegrepp för olika skyddsformer, som förekommer både på produktiv och improduktiv skogsmark. De skyddsformer som ingår i statistiken är:

- Nationalparker
- Naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk
- Skogliga biotopskyddsområden
- Naturvårdsavtal, inklusive ekoparker och vitryggsavtal
- Natura 2000 med skogshabitat
- Inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket
- Beslutade skogliga biotopskyddsområden och naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk, som inte vunnit laga kraft
- Markersättningar för bildande av naturreservat, inklusive överenskommelse med Fastighetsverket

Vid utgången av 2023 omfattade den formellt skyddade skogsmarken knappt 2,5 miljoner hektar, vilket motsvarar 9,2 procent av Sveriges totala skogsmarksareal. Av dessa var mer än 1,4 miljoner hektar produktiv skogsmark, vilket är 6,1 procent av landets produktiva skogsmarksareal. Det är stora överlapp mellan de olika skyddsformer som ingår i det formella skyddet. I summeringen av det formella skyddet har de överlappande arealerna räknats bort till en nettoareal.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är områden med produktiv skogsmark där markägaren frivilligt har fattat beslut om att inte utföra åtgärder som kan skada naturvärden, kulturmiljöer eller sociala värden. Områdena ska finnas dokumenterade i plan eller annan handling.

Beslut om avsättningar fattas vid planering av skogsmarkens användning. Det förhindrar definitionsmässigt överlapp mot hänsynsytor, som beslutas vid den operativa planeringen av skogsbruket. I vissa fall finns glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen. Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp mot andra former, enligt Skogsstyrelsens definition.

2023 omfattade de frivilliga avsättningarna mer än 1,3 miljoner hektar, vilket motsvarar 5,7 procent av Sveriges produktiva skogsmarksareal och 4,8 procent av den totala arealen skogsmark.

Hänsynsytor

Hänsynsytor är mindre områden produktiv skogsmark som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen lämnats vid föryngringsavverkning. Ingen mätning av hänsynsytorernas varaktighet är gjord, därför saknas statistik över hur mycket som inte står kvar över tid eller är överlapp mot frivilliga avsättningar. Ytorna överlappas inte av formellt skydd eller improduktiv skogsmark.

Hänsynsytorerna är preliminärt skattade till att omfatta 529 600 hektar 2023. Det motsvarar 2,3 procent av den produktiva skogsmarken och 1,9 procent av den totala arealen skogsmark.

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder inte kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Exempel på improduktiv skogsmark är fjällbjörkskog, fjällbarrskog, myrar med träd eller buskar, samt glest trädbevuxna hällmarksområden.

Formellt skyddad skogsmark innehåller delvis improduktiv skogsmark, vilket ger överlapp mellan de båda formerna. Den improduktiva skogsmarken kan inte överlappa frivilliga avsättningar och hänsynsytor, eftersom de per definition endast utgörs av produktiv skogsmark.

Den improduktiva skogsmarken omfattade totalt 4,4 miljoner hektar, inklusive överlapp av formellt skyddad skogsmark, enligt ett femårsmedelvärde för perioden 2019 till 2023. Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd omfattade drygt 3 miljoner hektar, vilket är 10,9 procent av Sveriges totala skogsmarksareal.

Skogsmark är mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent, eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder.

Produktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Improduktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder **inte** kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Med andra ord är det skogsmark som inte är produktiv enligt ovanstående definition.

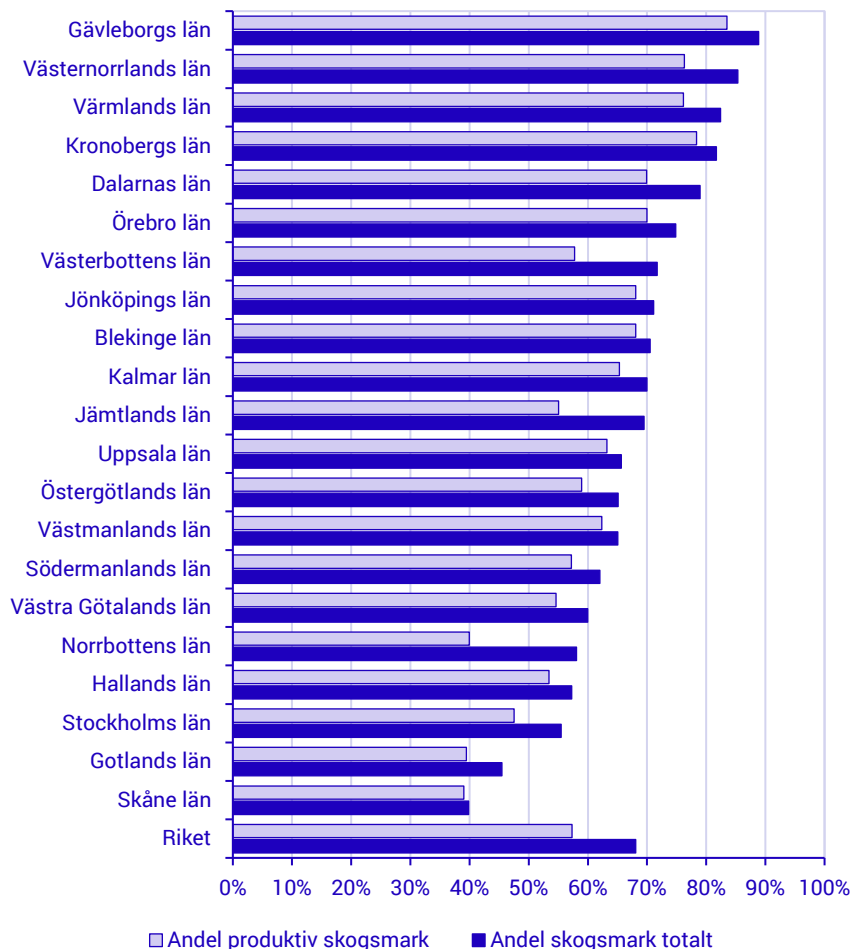
Skogsmark har länge varit en viktig naturresurs i Sverige. Historiskt har den varit en förutsättning för viktiga näringar, som gruvdrift och fartygsbyggande. Idag är skogen en viktig källa för bland annat virkes- och pappersproduktion, energiutvinning och rekreation. Skogsmarken bidrar även till klimatreglering, vattenrening och utgör en livsmiljö för växter och djur.

Skogsmark i Sverige

Skogsmark är det dominerande markslaget i Sverige. Enligt Riksskogstaxeringens statistik utgör skogsmarken 28 miljoner hektar, vilket motsvarar 68 procent av Sveriges hela landareal. Med en så hög andel skogsmark är Sverige, näst efter Finland (vars andel skogsmark är 74 procent), det land i Europa som har högst andel skogsmark i förhållande till den totala landarealen¹.

De tre län som har störst skogsmarksareal i absoluta tal finns i de norra delarna av Sverige. Det är Norrbotten, Västerbotten och Jämtlands län. De län som har minst skogsmarksareal är Gotland, Blekinge och Halland. Störst andel skogsmark av länens totala landareal har Gävleborg, Västernorrland och Värmlands län. Lägst andelar skogsmark har Skåne, Gotland och Stockholms län.

Diagram 1.3. Andel skogsmark av total landareal per län, 2021

Källa: SLU Riksskogstaxeringen. Femårsmedelvärde för perioden 2019 till 2023, där 2021 är mittår.

¹ SCB (2023), Markanvändningen i Sverige. FAO (2023), Global Forest Resources Assessment 2021.

Överlapp mellan former

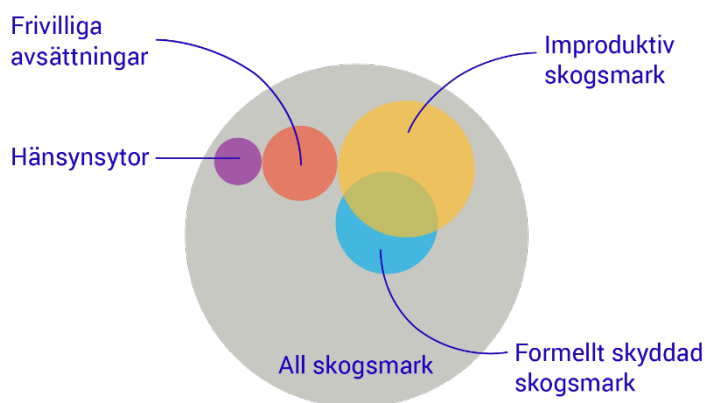
Att de fyra formerna av skogsmark överlappar varandra innebär att flera former kan vara belägna på samma yta. Det förekommer framför allt mellan den formellt skyddade skogsmarken och improduktiv skogsmark. Överlapp kan förekomma mellan frivilliga avsättningar, hänsynsytor och övriga två former, men är inte tillräckligt undersökt för att kunna redovisas i statistiken. Därför visar den här statistiken endast överlapp mellan formellt skydd och improduktiv skogsmark.

Statistiken visar de fyra formerna enligt en hierarki som startar med den formellt skyddade skogsmarken, vilken redovisas i sin helhet. Eftersom statistiken inte redovisar eventuella överlappande arealer för frivilliga avsättningar och hänsynsytor, visas de fullständiga arealerna för dem.

Den improduktiva skogsmarken redovisas i två kolumner i tabell 1.2 och 1.3, där den ena visar hela arealen improduktiv skogsmark, inklusive överlapp med formellt skydd. Den sista kolumnen visar improduktiv skogsmark där överlappande arealer har räknats bort. Den visar därmed arealen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd.

Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan de olika skyddsformerna för formellt skydd. Framför allt är det natura 2000-områden som överlappas av nationalparker och naturreservat. I den här statistiken har överlappen räknats bort till en nettoareal.

Figur 1.1. Statistikens fyra former av skogsmark, illustration av överlapp

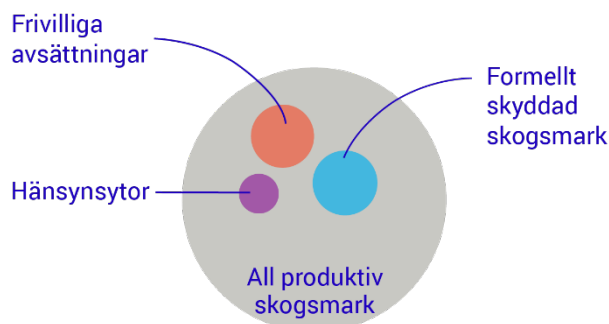

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska proportionerna.

Enligt statistiken saknas överlappande arealer på produktiv skogsmark. Där förekommer endast formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar och hänsynsytor.

Figur 1.2. Statistikens tre former av produktiv skogsmark

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

Storleken på cirkelarna motsvarar de faktiska proportionerna.

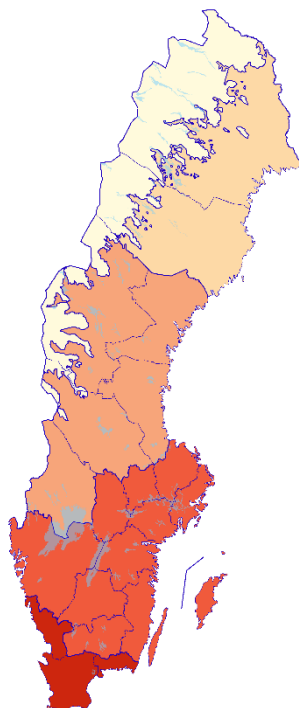
Karta 1.1. Naturgeografiska regioner (SUS)

Den fjällnära regionen visas i ljus färg, i den nordvästra delen av kartan. Gräns för vad som räknas som fjällnära skog sammanställdes 1993 och 1994 av SLU, Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019.

Övriga fyra regioner motsvarar marken nedan den fjällnära gränsen.

Samtliga fem regioner är från norr till söder: 1. Fjällnära, 2. Nordboreal, 3. Sydboreal, 4. Boreonemoral, 5. Nemoral.

För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Regional statistik

Regioner (naturgeografiska regioner SUS)

Nedan den fjällnära gränsen har Sverige fyra naturgeografiska regioner. Från norr till söder är det den nordboreala, den sydboreala, den boreonemorala och den nemorala regionen. Området ovan den fjällnära gränsen kallas för den fjällnära regionen eller fjällregionen. Den omfattar delar av länen Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten. Mer information finns i avsnittet *Kort om statistiken*.

Den formellt skyddade skogsmarken 2023 omfattade nästan 2,5 miljoner hektar totalt, varav 1,4 miljoner hektar produktiv skogsmark. 1 490 800 hektar fanns i fjällregionen, varav 593 000 hektar var produktiv skogsmark. Nedan fjällregionen fanns 986 000 hektar formellt skyddad skogsmark, varav 812 900 hektar produktiv skogsmark.

Den totala arealen improduktiv skogsmark omfattade drygt 1,9 miljoner hektar i fjällregionen. Nedan fjällnära gränsen var arealen knappt 2,5 miljoner hektar. Improduktiv skogsmark utan överlapp med formellt skydd omfattade drygt 3 miljoner hektar totalt. Av det fanns 738 800 hektar i fjällregionen, vilket motsvarar en knapp fjärdedel av all improduktiv skogsmark utanför formellt skydd. Improduktiv skogsmark nedan fjällnära gränsen och utanför formellt skydd omfattade drygt 2,3 miljoner hektar.

Frivilliga avsättningar och hänsynsytor kan inte redovisas för fjällregionen, eftersom det saknas så detaljerade data för formerna. Frivilliga avsättningar kan däremot redovisas på länsnivå, vilket möjliggör en summering till de naturgeografiska regionerna, exklusive fjällregionen. Hänsynsytor har endast regional redovisning på de fyra landsdelarna, som visas i Tabell 1.3.

För alla former som ingår i redovisningen efter naturgeografisk region, finns de minsta arealerna i den sydligaste regionen, den nemoral. Det är också den ytmässigt minsta regionen, omfattande länen Blekinge, Skåne och Halland.

Tabell 1.2. Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, per region, 2023
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			Totalt	Utanför formellt skydd
1. Fjällnära	593 000	1 490 800	*	**	1 941 100	738 800
2. Nordboreal	294 200	377 000	327 800*	**	1 056 300	971 800
3. Sydboreal	237 200	285 600	593 700*	**	910 100	861 900
4. Boreonemoral	241 200	280 100	363 100	**	480 700	441 200
5. Nemoral	40 300	43 300	53 100	**	37 300	34 700
Nedan fjällnära gräns, region 2–5	812 900	986 000	1 337 800	529 600	2 484 300	2 309 500
Hela Sverige	1 405 800	2 476 800	1 337 800	529 600	4 425 400	3 048 300

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

* Statistiken över frivilliga avsättningar saknar uppgifter om fjällnära gräns. Värden för region 2 och 3 är inklusive arealer i region 1. Fjällnära.

** Statistiken över hänsynsytor saknar uppgifter om län och fjällnära gräns och kan därför inte redovisas per region. Riksvärdet för hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsäsong 2018/19.

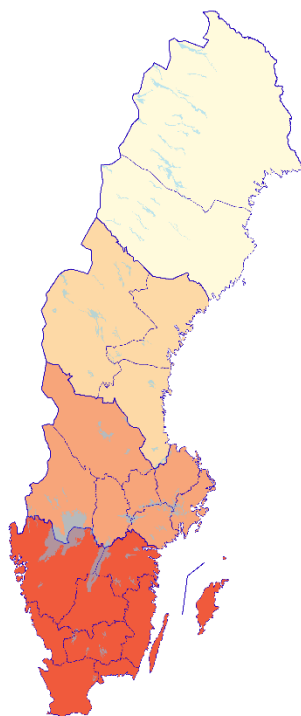
Improduktiv skogsmark avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2019 till 2023, där 2021 är mittår.

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar, där formellt skydd redovisas i sin helhet och överlappande arealer på improduktiv skogsmark är borträknade.

Karta 1.2. Landsdelar

Landsdelarna är från norr till söder: Norra Norrland, Södra Norrland, Svealand, Götaland.

För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Källa: SCB

Landsdelar

De största arealerna formellt skyddad skogsmark 2023, fanns i landsdelen Norra Norrland, med mer än 1,6 miljoner hektar totalt, varav 761 700 hektar produktiv skogsmark. Därefter fanns störst arealer i Svealand, med 347 500 hektar totalt, varav 272 900 hektar produktiv skogsmark.

Frivilliga avsättningar omfattade mer än 1,3 miljoner hektar av Sveriges produktiva skogsmark 2023. De var relativt jämnt fördelade mellan Sveriges landsdelar. De största arealerna fanns i Södra Norrland, där de beräknades omfatta 378 900 hektar. De minsta arealerna fanns i Götaland, där de beräknades omfatta 300 200 hektar.

Hänsynsytor skattas till att omfatta 0,5 miljoner hektar produktiv skogsmark. De är relativt jämnt fördelade mellan Sveriges landsdelar. Störst arealer finns i Södra Norrland, där de skattas till 165 300 hektar. Minst arealer finns i Götaland, där de skattas till 104 900 hektar.

Den totala arealen improduktiv skogsmark omfattade mer än 2,5 miljoner hektar i Norra Norrland. Det är mer än hälften av Sveriges hela areal improduktiv skogsmark. I Södra Norrland var arealen drygt 1 miljon hektar, vilket motsvarar nästan en fjärdedel av all improduktiv skogsmark. Improduktiv skogsmark som inte var formellt skyddad 2023, omfattade drygt 1,4 miljoner hektar i Norra Norrland och 0,8 miljoner hektar i Södra Norrland.

Tabell 1.3. Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, per landsdel, 2023
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			Totalt	Utanför formellt skydd
Norra Norrland	761 700	1 629 400	327 800	138 700	2 539 500	1 440 600
Södra Norrland	201 100	305 500	378 900	165 300	1 003 200	843 900
Svealand	272 900	347 500	330 900	120 700	521 600	428 500
Götaland	170 200	194 400	300 200	104 900	361 100	335 400
Hela Sverige	1 405 800	2 476 800	1 337 800	529 600	4 425 400	3 048 300

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Statistiken över hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsssäsong 2018/19.

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar, där formellt skydd redovisas i sin helhet och överlappande arealer improduktiv skogsmark är borträknade. Improduktiv skogsmark avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2019 till 2023, där 2021 är mittår.

Arealer som har tillkommit under 2023

Under 2023 har det tillkommit 79 100 hektar formellt skyddad skogsmark, varav 57 400 hektar produktiv skogsmark. Det motsvarar 0,29 procent av Sveriges totala skogsmarksareal och 0,25 procent av den produktiva skogsmarken. Statistiken avser endast områden som inte ingick i föregående års statistik och har beräknats efter analys av enskilda beslut och avtal.

Arealen frivilliga avsättningar beräknas ha minskat med 22 200 hektar jämfört med föregående år. Det är -0,08 procent av Sveriges totala skogsmarksareal och -0,09 procent av den totala arealen produktiv skogsmark. Minskningen beror delvis på en överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Sveaskog om bildande av nya formellt skyddade områden, bland annat på arealer som sedan tidigare har varit frivilliga avsättningar.

Hänsynsyornas arealökning skattas till 20 100 hektar. Det motsvarar 0,07 procent av Sveriges totala skogsmarksareal och 0,09 procent av den totala arealen produktiv skogsmark.

Det har inte varit möjligt att beräkna en korrekt förändring av den improduktiva skogsmarken. Den saknas därför i den här redovisningen.

Tabell 1.4. Nyttillkomna arealer, utan överlapp mellan former, 2023

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Former	Arealer i hektar, utan överlapp mellan former		Andel av all skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Formellt skyddad skogsmark	57 400	79 100	0,25%	0,29%
Frivilliga avsättningar	-22 200	-22 200	-0,09%	-0,08%
Hänsynsytor	20 100	20 100	0,09%	0,07%
Improduktiv skogsmark	0	*	0	*

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Andelar: Andel formellt skydd är beräknat med fullständiga arealer enligt Nationella marktäckedata (NMD 1.1). Andel frivilliga avsättningar och hänsynsytor beräknas med hjälp av fullständig skogsmarksareal från Riksskogstaxeringens statistik.

Formellt skydd: Nyttillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års statistik av formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor).

Frivilliga avsättningar: Statistiken revideras ofta. Enskilda årliga förändringar ska tolkas med försiktighet.

Hänsynsytor: Statistiken baseras på senast kända värde, treårsmedelvärdet vid avverknings säsong 2018/19, med Riksskogstaxeringens skattning av avverkad areal. Avser ökningen från 2022 till 2023.

*Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd: Nyttillkomna arealer redovisas inte. Anledningarna är bland annat att: a) en minskad areal improduktiv skogsmark utanför formellt skydd främst uppstår genom en ökning av formellt skyddad improduktiv skogsmark, och b) att de marginella förändringarna under senare år, av den totala arealen improduktiv skogsmark, inte är statistiskt säkerställda.

Nya arealer per region (naturgeografiska regioner SUS)

De nya arealerna inom formellt skyddad skogsmark fanns till störst del i den nordboreala regionen och ovan den fjällnära gränsen. Sammanlagt har 34 900 hektar formellt skydd tillkommit i nordboreal region, varav 26 100 hektar produktiv skogsmark. Ovan den fjällnära gränsen har 31 500 hektar formellt skyddad skogsmark tillkommit, varav 21 300 hektar produktiv skogsmark. I övriga tre regioner nedan fjällnära gräns har den formellt skyddade skogsmarken ökat med sammanlagt 12 700 hektar, varav 9 900 hektar produktiv skogsmark.

Tabell 1.5. Nyttillkomna arealer i hektar, utan överlapp mellan former, per region, 2023
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
1. Fjällnära	21 300	31 500	*	**	***
2. Nordboreal	26 100	34 900	-27 100	**	***
3. Sydboreal	6 400	8 700	0	**	***
4. Boreonemoral	2 900	3 400	5 200	**	***
5. Nemoral	600	600	-300	**	***
Nedan fjällnära gräns, region 2–5	36 000	47 600	-22 200	20 100	***
Hela Sverige	57 400	79 100	-22 200	20 100	***

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Formellt skydd: Nyttillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års statistik över formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor).

* **Frivilliga avsättningar:** Statistiken saknar uppgifter om fjällnära gräns. Värdet för region 2 och 3 är inklusive arealer i fjällregionen. Statistiken revideras ofta. Enskilda årliga förändringar ska tolkas med försiktighet.

** **Hänsynsytor:** Statistiken saknar uppgifter om län och fjällnära gräns och kan därför inte redovisas per region. Statistiken baseras på senast kända värde, treårsmedelvärdet vid avverkningsår 2018/19, med Riksskogstaxeringens skattning av avverkad areal. Avser ökningen från 2022 till 2023.

*** **Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd:** Nyttillkomna arealer redovisas inte. Anledningarna är bland annat att: a) en minskad areal improduktiv skogsmark utanför formellt skydd främst uppstår genom en ökning av formellt skyddad improduktiv skogsmark, och b) att de marginella förändringarna under senare år, av den totala arealen improduktiv skogsmark, inte är statistiskt säkerställda.

Nya arealer per landsdel

Mer än 80 procent av de nya arealerna formellt skyddad skogsmark 2023 fanns i Norra Norrland. Där tillkom 65 300 hektar, varav 46 800 hektar produktiv skogsmark.

Arealen frivilliga avsättningar 2023, beräknas ha minskat med 27 100 hektar i Norra Norrland och med 5 300 hektar i Södra Norrland, jämfört med 2022 års arealer. I Svealand och Götaland har arealen ökat med 4 200 hektar respektive 6 100 hektar produktiv skogsmark.

Skattningen av hänsynsyornas arealförändring visar en ökning på 5 200 hektar i norra Norrland, 5 600 hektar vardera i Södra Norrland och Svealand, samt 3 700 hektar i Götaland. Skattningen avser ökningen från 2022 till 2023, baserat på avverkningssäsong 2018/2019.

Tabell 1.6. Nyttillkomna arealer i hektar, utan överlapp mellan former, per landsdel, 2023
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
Norra Norrland	46 800	65 300	-27 100	5 200	*
Södra Norrland	1 700	2 100	-5 300	5 600	*
Svealand	6 500	9 100	4 200	5 600	*
Götaland	2 300	2 600	6 100	3 700	*
Hela Sverige	57 400	79 100	-22 200	20 100	*

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Formellt skydd: Nyttillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års statistik av formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor).

Frivilliga avsättningar: Statistiken revideras ofta. Enskilda årliga förändringar ska tolkas med försiktighet.

Hänsynsytor: Statistiken baseras på senast kända värde, treårsmedelvärdet vid avverkningssäsong 2018/19, med Riksskogstaxeringens skattning av avverkad areal. Avser ökningen från 2022 till 2023.

* **Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd:** Nyttillkomna arealer redovisas inte. Anledningarna är bland annat att: a) en minskad areal improduktiv skogsmark utanför formellt skydd främst uppstår genom en ökning av formellt skyddad improduktiv skogsmark, och b) att de marginella förändringarna under senare år, av den totala arealen improduktiv skogsmark, inte är statistiskt säkerställda.

Tidsserie från 2010

Diagram 1.4 visar en tidsserie med ackumulerade arealer till och med 2023. Statistiken för frivilliga avsättningar och hänsynsytor startar vid 2010, medan värden för formellt skyddad skogsmark och improduktiv skogsmark redovisas från 2011. Skillnader i redovisningsår beror på att referensår varierar mellan de datakällor som används i beräkningarna.

Det förekommer flera hopp i tidsserien, som beror på skillnader i tillgång till data mellan åren. Det har även gjorts stora kvalitetsförbättringar i underlaget, vilket påverkar statistiken för de senare åren. Det går därför inte att analysera statistiken utifrån detaljer i förändringar mellan åren. I stället bör fokus ligga på de övergripande trender som går att utläsa från diagrammet.

Den formellt skyddade skogsmarken (blå linje) har ökat sedan 2011. Statistiken från och med 2019 är av bättre kvalitet än tidigare år, på grund av ny datakälla för statistiken.

De frivilliga avsättningarna (röd linje) minskade mellan 2010 och 2016, för att öka till och med 2022. Delar av den ökningen beror på skillnader i

dataunderlaget. 2023 års minskning beror bland annat på en överenskommelse med Sveaskog om nya formellt skyddade områden, bland annat på arealer som sedan tidigare har varit frivilligt avsatta.

Hänsynsytor (lila linje) redovisas med skattade värden, som visar en jämn ökning under hela tidsperioden. Värden i tidsserien har reviderats till årets redovisning och de senaste definitiva värdena har flyttats till 2018 och 2019 (avverkningsäsong 2018/2019).

På ett övergripande plan visar statistiken en minskning av den improduktiva skogsmarken utanför formellt skydd (gul linje). Det beror på att arealer som tidigare har utgjorts av improduktiv skogsmark, i stigande grad har övergått till att bli formellt skyddade. Tidsseriebrottet mellan 2019 och 2020 beror på kvalitetsförbättringar och nya datakällor. 2020 års värde utgör då starten på en ny tidslinje.

Fotnoter till Diagram 1.4:

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar. Formellt skyddad skogsmark redovisas i sin helhet. Improduktiv skogsmark redovisas som arealer utan överlapp med formellt skydd.

Frivilliga avsättningar har kompletterats med nya och uppdaterade datakällor från och med 2020, vilket innebär en revidering av statistiken för åren 2020, 2021 och 2022. Förändringen mellan 2017–2018 är inte säkerställd till just den tidpunkten, utan kan vara en nivåökning som har skett under perioden 2010–2018.

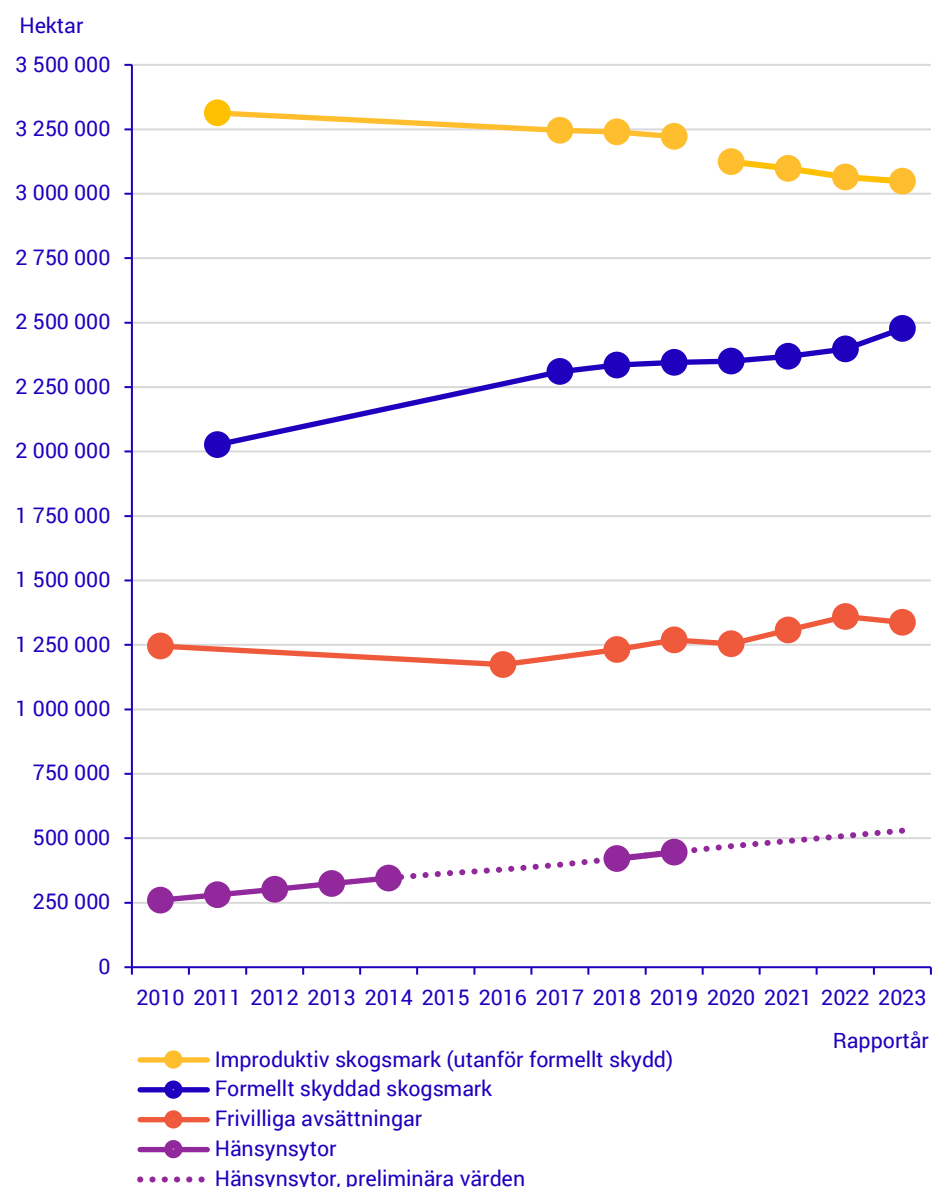
Värden för hänsynsytor har reviderats för åren 2018–2022, på grund av nya data.

Förändringen av arealen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd är en effekt av att mer formellt skydd har inrättats på improduktiv skogsmark och att den totala arealen improduktiv skogsmark i detta sammanhang har minskat under senare år. Det lägre värdet för 2021 till 2022 beror även på nya dataunderlag för både formellt skyddad skogsmark och improduktiv skogsmark.

”Rapportår” avser referensår för den här rapporten. Begreppet används för att kunna redovisa samtliga fyra former i samma diagram, trots att det senaste referensåret för improduktiv skogsmark egentligen är 2021 i SLU:s officiella statistik över skogsmark. Det avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2019 till 2023, där 2021 är mittår.

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Diagram 1.4. Ackumulerade arealer skogsmark totalt, utan överlapp mellan former, 2010 till 2023

Formellt skyddad skogsmark

Figur 2.1. Överlapp inom formellt skyddad skogsmark

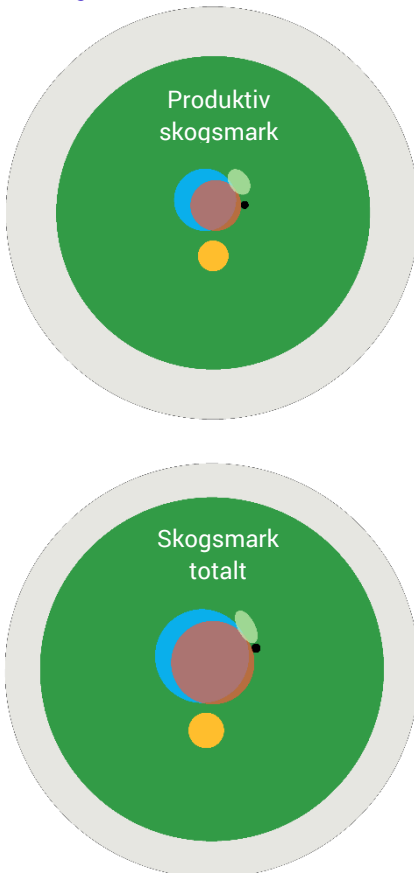
Storleken på cirkklarna motsvarar de faktiska arealerna.

Grå cirklar: Total landareal i Sverige.

Mörkgröna cirklar: Total areal produktiv skogsmark/ skogsmark totalt i Sverige.

Gula cirklar: Beslut utan laga kraft och markersättningar som **inte** överlappar övriga skyddsformer.

Övriga färger: Se färgkoder i Figur 2.2.

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

I den här statistiken avser *formellt skyddad skogsmark* ett samlingsbegrepp för olika skyddsformer, vilka bestäms av lagar, förordningar, enskilda beslut eller ingångna avtal. I statistiken över formellt skyddad skogsmark har arealerna prioriterats utifrån föreskrifternas grad av skydd i olika skyddsformer. Överlappande arealer har räknats bort enligt samma ordning. Prioritetsordningen är följande:

Figur 2.2. Prioriteringsordning vid överlappsberäkning, formellt skyddad skogsmark

Miljöbalken, permanent formellt skydd som är gällande (har laga kraft)

Nationalparker och skogliga biotopskyddsområden i sin helhet. De delar av gällande naturreservat som har föreskrifter mot skogsbruk.

Jordabalken, tidsbestämt formellt skydd

Naturvårdsverkets naturvårdsavtal, Skogsstyrelsens naturvårdsavtal, Ekoparker och Vitryggsavtal (endast NO/NS-bestånden)

Miljöbalken, permanent formellt skydd som är gällande (har laga kraft)

Natura 2000-områden av typen *Sites of Community Interest* (SCI), Habitatdirektivet. Endast områden med utpekade skogshabitat och delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

Inomstatliga överenskommelser, Fortifikationsverket

Överenskommelse från 2010 mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket avseende särskilt värdefulla naturskogsområden på Fortifikationsverkets marker.

Beslut ej laga kraft, samt markersättningar för blivande naturreservat

Beslut, ej laga kraft för naturreservat och biotopskyddsområden.

Markersättningar för blivande naturreservat. Inkluderar köp, intrångsersättning och bidrag för bildande av naturreservat. Avser områden som är på väg att skyddas formellt, men som befinner sig i ett delsteg i processen. Här ingår även områden på Fastighetsverkets mark, efter samråd 1 april 2010.

Skydd enligt miljöbalken saknar tidsgräns och räknas därför som permanent. Skydd enligt jordabalken utgörs av tidsbestämda avtal mellan myndigheter och markägare. Avtalen har skrivits vid olika tidpunkter och för olika långa tidsperioder. Den återstående tidsperioden för skyddet kan därför variera mycket. Naturvårdsverkets avtal med Fortifikationsverket har särskilda villkor och är inte beroende av lagstiftning. Det bildar därför en egen kategori i statistiken.

Den sista gruppen avser områden som är på väg att bli gällande formellt skydd. Det är naturreservat och biotopskyddsområden som är beslutade, men som vid statistikens referenstidpunkt ännu inte hade nått laga kraft. Markersättningar är arealer som är på väg att bli formellt skydd.

De ingår egentligen inte i det formella skyddet, men räknas med i statistiken över formellt skyddad skogsmark, ofta i en egen kategori.

Formellt skyddad skogsmark med överlapp

Drygt 6 procent av Sveriges produktiva skogsmark är formellt skyddad. Det motsvarar mer än 1,4 miljoner hektar. Om den improduktiva skogsmarken inkluderas, omfattar det formella skyddet nästan 2,5 miljoner hektar, eller 9,2 procent av Sveriges totala skogsmarksareal.

Det permanenta och nationella skyddet enligt miljöbalken, det vill säga nationalparker, naturreservat och biotopskydd (1), står för den största delen av det formella skyddet. Det utgör mer än 1 miljoner hektar produktiv skogsmark och drygt 1,9 miljoner skogsmark totalt. Det motsvarar 4,4 procent av Sveriges hela areal produktiv skogsmark och 7,1 procent av den totala arealen skogsmark.

Arealer inom Natura 2000-områden (2), inklusive överlapp med annat skydd enligt miljöbalken, omfattar nästan 600 000 hektar produktiv skogsmark och 1,4 miljoner hektar skogsmark totalt. Det motsvarar 2,6 procent av Sveriges hela areal produktiv skogsmark och 5 procent av den totala arealen skogsmark.

Skydd enligt jordabalken (3), i form av naturvårdsavtal, ekoparker och så kallade vittryggsavtal, omfattar 134 100 hektar produktiv skogsmark och 155 200 hektar skogsmark totalt, inklusive överlapp med skydd enligt miljöbalken. Det motsvarar 0,6 procent av både den produktiva och totala arealen skogsmark i Sverige.

Tabell 2.1. Formellt skyddad skogsmark med överlappande arealer. 2023-12-31

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Skyddsformer	Areal i hektar		Andel av all skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
1 Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat med föreskrifter, biotopskydd	1 004 100	1 910 600	4,4%	7,1%
2 Miljöbalken: Natura 2000 SCI	598 900	1 354 700	2,6%	5,0%
3 Jordabalken: Naturvårdsavtal	134 100	155 200	0,6%	0,6%
4 Inomstatlig överenskommelse om skydd med Fortifikationsverket	15 200	20 200	0,1%	0,1%
5 Beslut ej laga kraft: naturreservat och biotopskyddsområden	18 100	26 200	0,1%	0,1%
6 Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp	212 300	299 200	0,9%	1,1%
Totalt utan överlappande arealer	1 405 800	2 476 800	6,1%	9,2%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

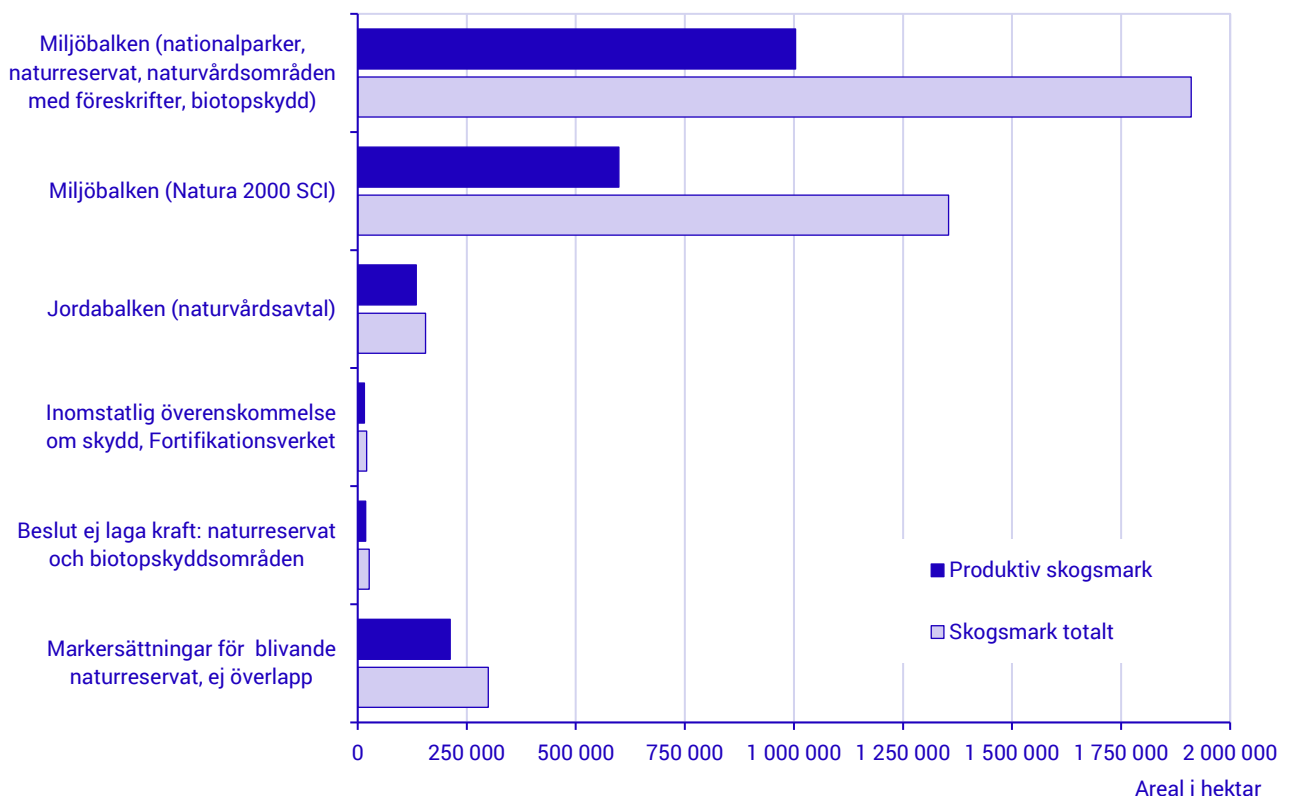
Arealer och andelar har beräknats separat för varje skyddsformer, med hjälp av bland annat NMD 1.1 och NVR. Se även avsnittet *Kort om statistiken*.

Endast värden på raderna "Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp" och "Totalt utan överlappande arealer" är rensade från överlapp.

Överenskommelsen mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket om formellt skydd (4) omfattar 15 200 hektar produktiv skogsmark och 20 200 hektar skogsmark totalt. Det utgör 0,1 procent av såväl produktiv som total skogsmarksareal i landet.

Beslutade arealer som den 31 december 2023 ännu inte vunnit laga kraft (5) men som ändå ingår i statistiken för detta referensdatum, omfattade 18 100 hektar produktiv skogsmark och 26 200 hektar skogsmark totalt. Det utgör 0,1 procent av den produktiva och totala arealen skogsmark. Markersättningar utan överlapp med annat formellt skydd (6), uppgick vid samma tidpunkt till 212 300 hektar produktiv skogsmark och 299 200 hektar skogsmark totalt. Det motsvarar 0,9 procent av den produktiva skogsmarken och 1,1 procent av den totala arealen skogsmark.

Diagram 2.1. Formellt skyddad skogsmark med överlappande arealer. 2023-12-31

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Arealerna är inklusive överlappande arealer mellan skyddsformer. Endast värden för "Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp" är rensade från överlapp med övriga skyddsformer.

Formellt skyddad skogsmark utan överlapp

Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan de olika skyddsformerna. Det är framför allt Natura 2000 som överlappas av nationalparker och naturreservat. Mindre överlapp förekommer även mellan andra skyddsformer. För en korrekt siffra över den summerade arealen skyddad skogsmark är det viktigt att räkna bort överlappande

arealer, för att inte samma ytor ska räknas flera gånger. I följande redovisning är sådana arealer borträknade.

Den formellt skyddade produktiva skogsmarken omfattade mer än 1,4 miljoner hektar vid utgången av 2023. Det är 6 procent av hela den produktiva skogsmarken. Av det var mer än 1 miljon hektar skyddat enligt miljöbalken (1+2 i Tabell 2.2). Det är 4,5 procent av hela arealen produktiv skogsmark. Naturvårdsavtal som inte överlappade skydd enligt miljöbalken (3+4 i Tabell 2.2), omfattade 126 600 hektar produktiv skogsmark, eller 0,5 procent av hela arealen produktiv skogsmark. Beslutade arealer som ännu inte hade vunnit laga kraft och markersättningar (6 i Tabell 2.2) omfattade 225 700 hektar, eller 1 procent av den produktiva skogsmarken.

Den totala arealen formellt skyddad skogsmark omfattade nästan 2,5 miljoner hektar, eller 9,2 procent av den totala arealen skogsmark. Knappt 2 miljoner hektar var skyddad enligt miljöbalken (1+2 i Tabell 2.2). Det motsvarar 7,4 procent av den totala arealen skogsmark. Naturvårdsavtal som inte överlappar skydd enligt miljöbalken (3+4 i Tabell 2.2) omfattade 146 700 hektar, eller 0,5 procent av skogsmarken. Beslutade arealer och markersättningar (6 i Tabell 2.2) omfattade 317 800 hektar eller 1,2 procent av den totala skogsmarken.

Tabell 2.2. Formellt skyddad skogsmark utan överlappande arealer. 2023-12-31
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Skyddsformer	Areal i hektar		Andel av all skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
1 Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat med föreskrifter, biotopskydd	1 004 100	1 910 600	4,4%	7,1%
2 Miljöbalken: Natura 2000 SCI	34 900	82 300	0,2%	0,3%
3 Jordabalken: Naturvårdsavtal med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen	33 500	38 700	0,1%	0,1%
4 Jordabalken: Naturvårdsavtal av typ ekoparker och vitryggsavtal	93 100	108 000	0,4%	0,4%
5 Inomstatlig överenskommelse om skydd med Fortifikationsverket	14 500	19 400	0,1%	0,1%
6 Beslut ej laga kraft och markersättningar	225 700	317 800	1,0%	1,2%
Totalt utan överlappande arealer	1 405 800	2 476 800	6,1%	9,2%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

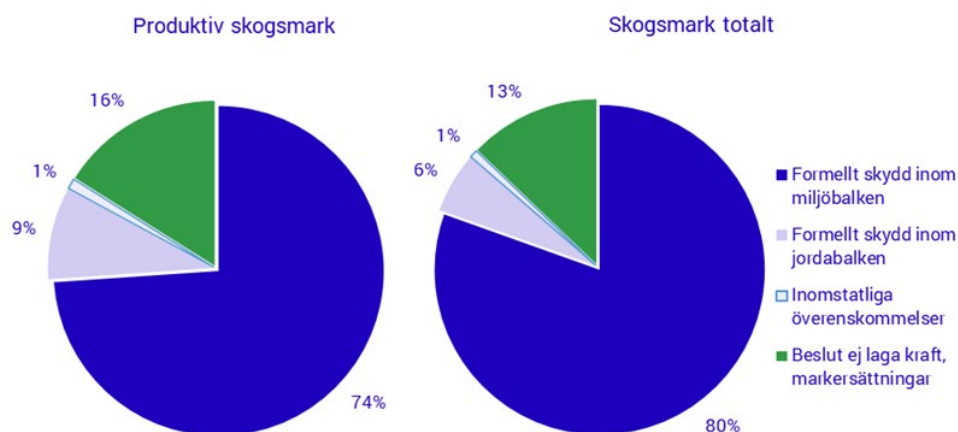
Överlappande arealer har reducerats enligt ordningen i tabellen. Skyddsform 1 redovisas i sin helhet, därefter har överlapp tagits bort i löpande ordning.

Skyddsformernas andelar

Den formellt skyddade skogsmarken består främst av skydd enligt miljöbalken. Det står för 74 procent av hela arealen formellt skyddad produktiv skogsmark, samt 80 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark. Skydd enligt jordabalken, där naturvårdsavtal ingår, står för 9 procent av den formellt skyddade produktiva skogsmarken och 6 procent av den totala arealen formellt skyddad

skogsmark. Beslut som ej vunnit laga kraft samt markersättningar utgjorde 16 procent av den formellt skyddade produktiva skogsmarken och 13 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark.

Diagram 2.2 och 2.3. Formellt skyddad skogsmark utan överlapp mellan skyddsformer, 2023-12-31

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Ovan och nedan den fjällnära gränsen

Det är stora skillnader i hur det formella skyddet av skogsmark fördelar sig mellan olika delar av Sverige. Ovan fjällnära gränsen är 593 000 hektar produktiv skogsmark formellt skyddad. Det är 53,3 procent av hela den produktiva skogsmarken. Nedan fjällnära gränsen är 812 900 hektar skyddad, vilket är 3,7 procent av den produktiva skogsmarken.

Av den totala arealen skogsmark är nästan 1,5 miljoner hektar formellt skyddad ovan den fjällnära gränsen, vilket är 58,7 procent av totalen. Nedan fjällnära gräns är 986 000 hektar skogsmark skyddad, vilket är 4 procent av den totala arealen skogsmark nedan fjällnära gräns.

Tabell 2.3. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen 2023-12-31

Utan överlapp mellan skyddsformer. Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal.

Region	Skogsmark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskommelser	Beslut ej laga kraft, markersättningar	Totalt
Ovan fjällnära gränsen	Produktiv	480 000	12 900	6 700	93 300	593 000
	Totalt	1 317 800	18 700	9 600	144 700	1 490 800
Nedan fjällnära gräns	Produktiv	559 000	113 700	7 800	132 400	812 900
	Totalt	675 100	128 000	9 800	173 100	986 000

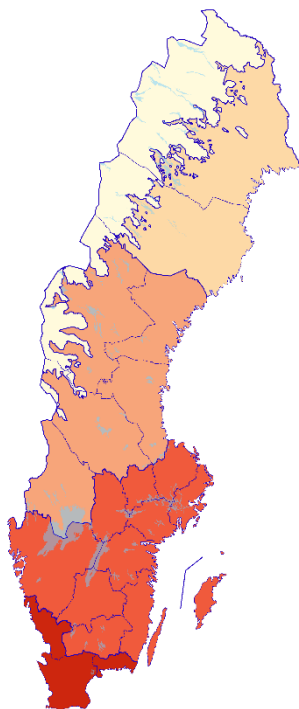
Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Fjällnära gräns

Gräns för vad som räknas som fjällnära skog. Sammanställd 1993 och 1994 av SLU, Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019. Området ovan den fjällnära gränsen kallas även för fjällregionen.

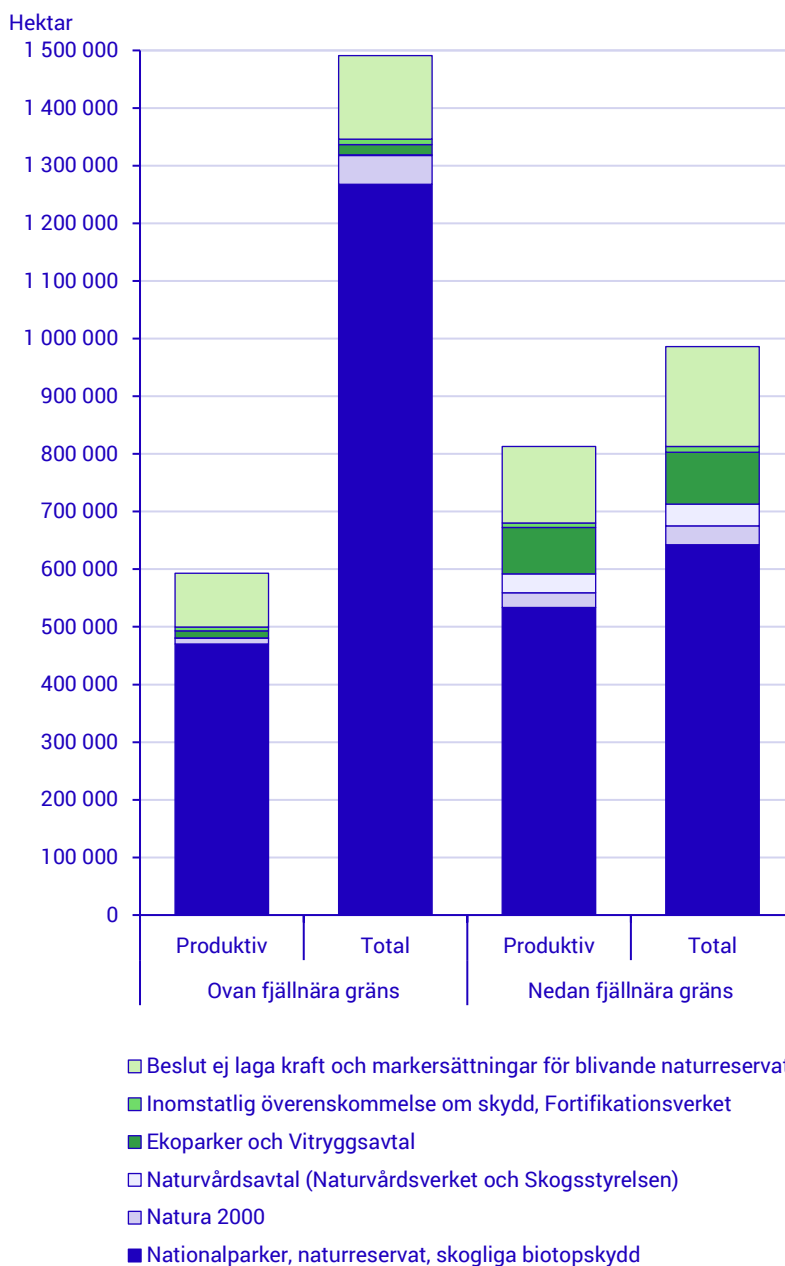
Karta 2.1. Naturgeografiska regioner (SUS)

Kartan visar de fem naturgeografiska regioner som används i statistiken, med fjällregionen i ljus färg i den nordvästra delen av Sverige. Övriga fyra regioner motsvarar arealen nedan fjällregionen. För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Diagram 2.4. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen 2023-12-31
Utan överlapp mellan skyddsformer

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Formellt skydd enligt miljöbalken, där bland annat nationalparker och naturreservat ingår, utgör den största delen av formellt skyddad skogsmark, både ovan och nedan den fjällnära gränsen. Ovan fjällnära gräns omfattar skyddsformen 480 000 hektar produktiv skogsmark och nedan fjällnära gräns är arealen 559 000 hektar produktiv skogsmark. Skydd enligt jordabalken, där naturvårdsavtal ingår, är framför allt beläget nedan den fjällnära gränsen. Ovan fjällnära gräns omfattar skyddsformen 12 900 hektar produktiv skogsmark och nedan fjällnära gräns är arealen 113 700 hektar produktiv skogsmark.

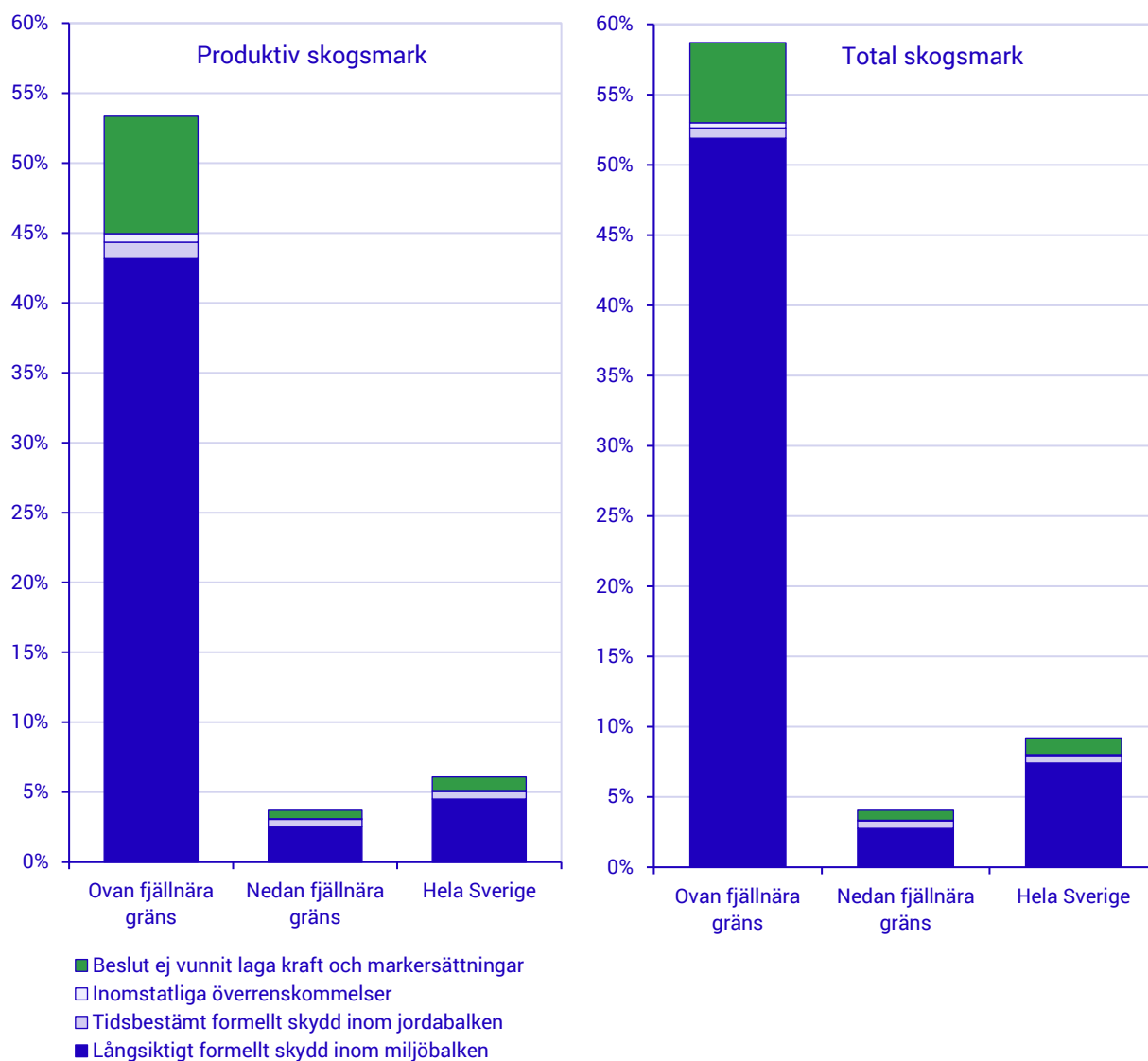

Tabell 2.4. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen, andel av totala arealer skogsmark. 2023-12-31
 Utan överlapp mellan skyddsformer

Skyddsformer	Ovan fjällnära gräns		Nedan fjällnära gräns	
	Produktiv	Totalt	Produktiv	Totalt
Formellt skydd inom miljöbalken	43,2%	51,9%	2,5%	2,8%
Formellt skydd inom jordabalken	1,2%	0,7%	0,5%	0,5%
Inomstatliga överenskommelser	0,6%	0,4%	0,0%	0,0%
Beslut ej laga kraft, markersättningar	8,4%	5,7%	0,6%	0,7%
Totalt utan överlapp	53,3%	58,7%	3,7%	4,0%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Diagram 2.5 och 2.6. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen, andel av totala arealer skogsmark. 2023-12-31
 Utan överlapp mellan skyddsformer

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

I Sverige finns fem naturgeografiska regioner, så kallade SUS-regioner. Regionen ovan gränsen för fjällnära skog kallas för fjällnära regionen. Nedan gränsen för fjällnära skog heter regionerna den nordboreala, den sydboreala, den boreonemorala och den nemoral regionen. Mer information finns i avsnittet *Kort om statistiken*. Se även karta 2.1.

Regioner (naturgeografiska regioner SUS)

Den skyddade produktiva skogsmarken nedan gränsen för fjällnära skog finns till största delen i den nordboreala regionen. Där är 294 200 hektar formellt skyddad, motsvarande 5,0 procent av regionens hela areal produktiv skogsmark. I den sydboreala regionen är 237 200 hektar produktiv skogsmark skyddad, motsvarande 2,7 procent, och i den boreonemorala är det 241 200 hektar, motsvarande 3,8 procent av regionens produktiva skogsmark. I den nemoral regionen är 40 300 hektar av den produktiva skogsmarken formellt skyddad, motsvarande 4,4 procent av regionens hela produktiva skogsmark.

Andelarna blir genomgående högre när den totala arealen skogsmark ingår i beräkningen. Då är 377 000 hektar skyddat i den nordboreala regionen, motsvarande 5,5 procent av regionens totala skogsmarksareal. I den sydboreala regionen är 3,0 procent skyddat och i den boreonemorala är det 4,1 procent. I den nemoral regionen är 4,5 procent av den totala arealen skogsmark formellt skyddad.

De allra största arealerna och andelarna formellt skyddad skogsmark finns i den fjällnära regionen. Där är 53,3 procent av den produktiva skogsmarken och 58,7 procent av den totala skogsmarken formellt skyddad.

Tabell 2.5. Formellt skyddad skogsmark per region 2023-12-31

Utan överlapp mellan skyddsformer. Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal.

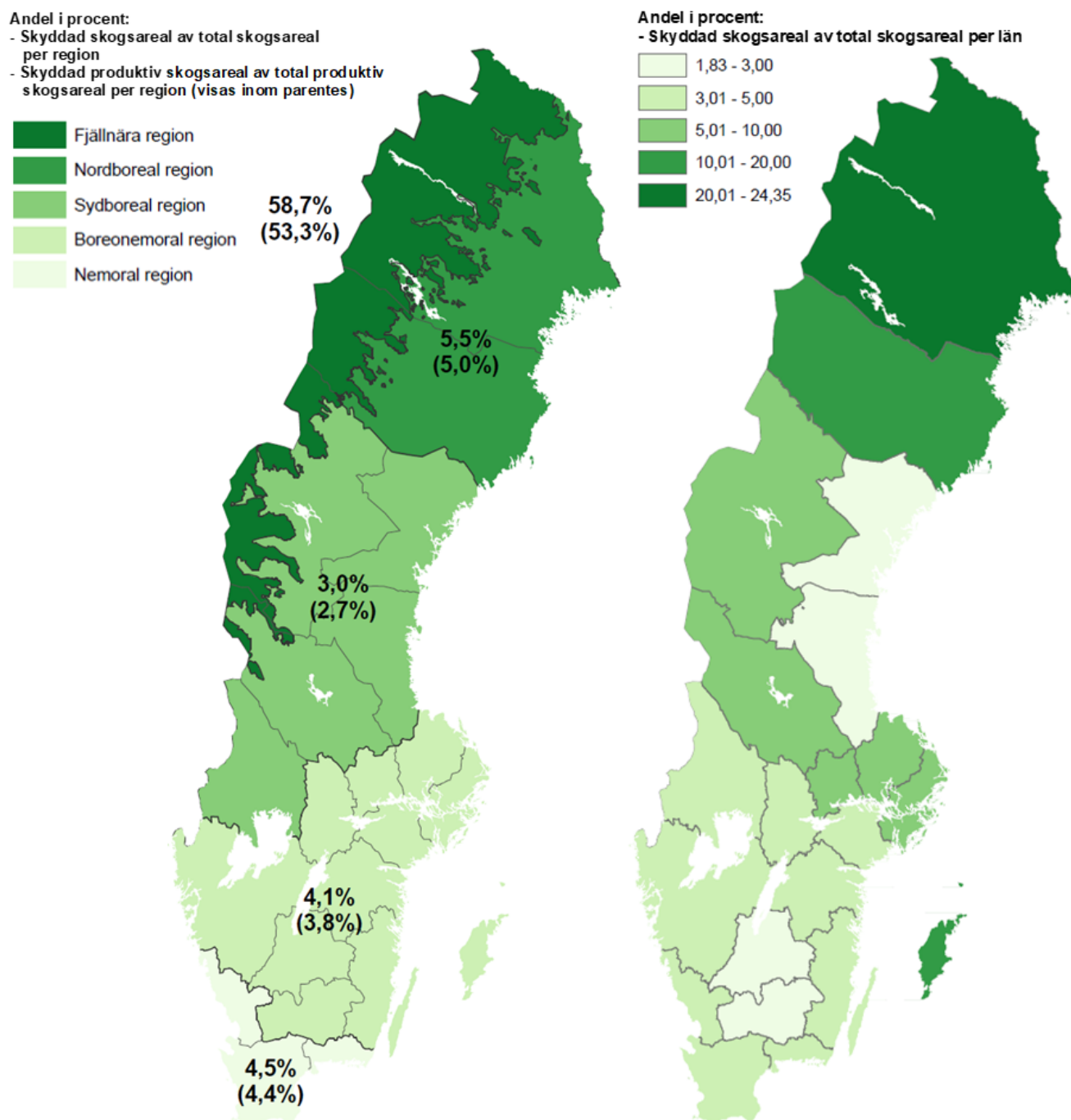
Region	Skogsmark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskommelser	Beslut ej laga kraft, markersättningar	Totalt
1 Fjällnära	Produktiv	480 000	12 900	6 700	93 300	593 000
	Total	1 317 800	18 700	9 600	144 700	1 490 800
2 Nordboreal	Produktiv	165 300	46 800	2 600	79 500	294 200
	Total	210 000	54 900	3 400	108 700	377 000
3 Sydboreal	Produktiv	174 200	33 100	2 700	27 200	237 200
	Total	210 300	37 100	3 500	34 500	285 600
4 Boreonemorala	Produktiv	186 600	30 700	2 000	21 900	241 200
	Total	219 200	32 800	2 200	25 900	280 100
5 Nemoral	Produktiv	32 900	3 000	500	3 800	40 300
	Total	35 500	3 200	600	4 000	43 300
Hela Sverige, region 1 till 5	Produktiv	1 039 000	126 600	14 500	225 700	1 405 800
	Total	1 992 900	146 700	19 400	317 800	2 476 800

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Fördelning efter län

När statistiken fördelas på län framträder andra regionala skillnader jämfört med de naturgeografiska regionerna. Norrbottens län har störst andel formellt skyddad skogsmark, med 24 procent formellt skydd av länets totala skogsmarksareal. Det följs av Gotlands och Västerbottens län, med 13 respektive 11 procent av länets totala skogsmarksarealer.

Karta 2.2 och 2.3. Formellt skyddad skogsmark per region och län, andel av total skogsmarksareal 2023-12-31
Utan överlapp mellan skyddsformer

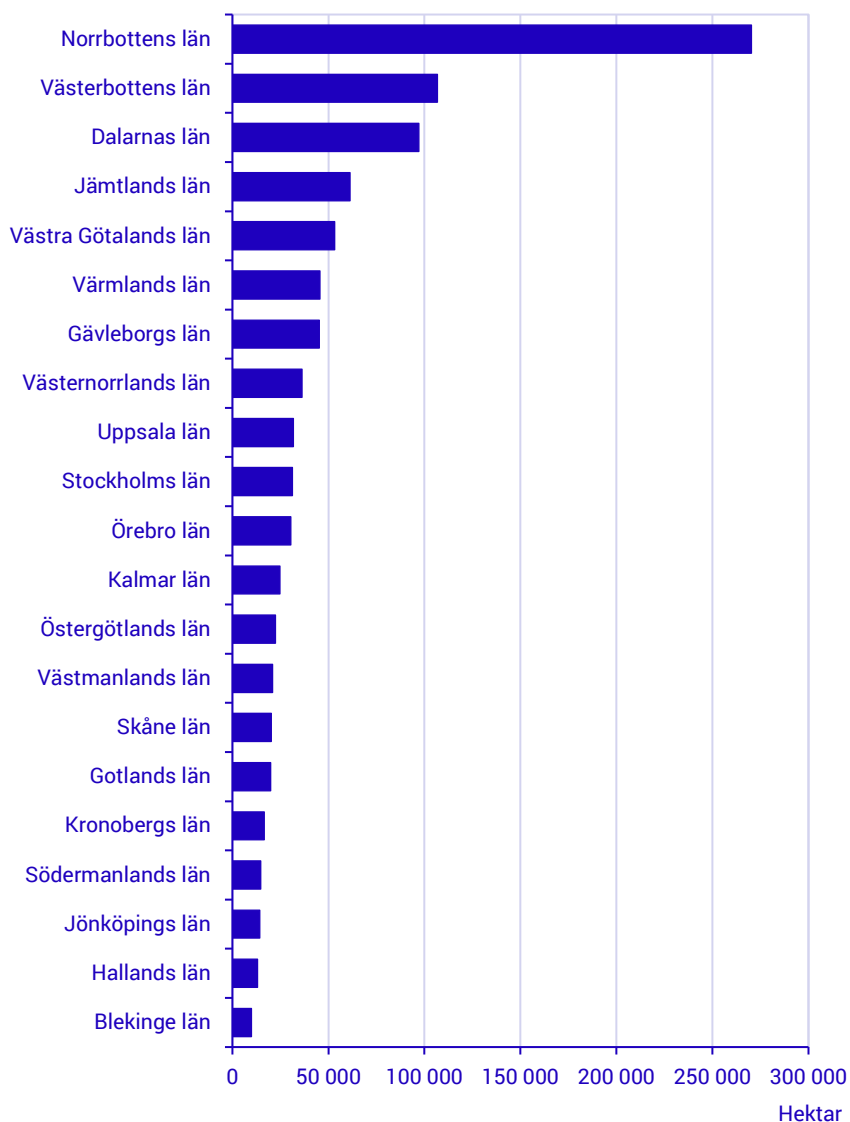

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Nedan fjällnära gränsen per län

Sveriges fjällnära gräns sträcker sig igenom de fyra länen Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten. Nedan den fjällnära gränsen har Norrbottens län störst arealer formellt skyddad skogsmark, med totalt 270 300 hektar. Av dessa är 203 100 hektar produktiv skogsmark. Det motsvarar 7,5 procent av den totala arealen skogsmark nedan fjällnära gräns, och 6,8 procent av den produktiva skogsmarken nedan fjällnära gräns i Norrbottens län. I Västerbottens län är drygt 3 procent av både produktiv och total skogsmark nedan fjällnära gräns formellt skyddad. I Jämtlands län är andelarna drygt 2 procent. I Dalarnas län är 4,7 procent av den totala skogsmarken och 4,2 procent av den produktiva skogsmarken nedan fjällnära gräns formellt skyddad.

Diagram 2.7. Formellt skyddad skogsmark nedan fjällnära gränsen, per län, 2023-12-31
Arealer i hektar, skogsmark totalt. Utan överlapp mellan skyddsformer.

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Tabell 2.6. Formellt skyddad skogsmark per län och nedan den fjällnära gränsen, 2023-12-31

Utan överlapp mellan skyddsformer. Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal.

Län	Areal i hektar		Andel av all skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Stockholms län	25 100	31 200	6,8%	7,5%
Uppsala län	28 500	31 800	5,5%	5,8%
Södermanlands län	12 300	14 700	3,4%	3,8%
Östergötlands län	19 400	22 400	3,0%	3,2%
Jönköpings län	11 700	14 200	1,6%	1,8%
Kronobergs län	14 200	16 500	2,3%	2,5%
Kalmar län	22 700	24 800	3,0%	3,1%
Gotlands län	16 800	19 900	12,0%	13,0%
Blekinge län	9 000	9 900	4,5%	4,7%
Skåne län	19 400	20 300	4,8%	4,8%
Hallands län	11 800	13 200	3,9%	4,0%
Västra Götalands län	45 300	53 300	3,3%	3,6%
Värmlands län	38 500	45 600	2,9%	3,1%
Örebro län	26 700	30 500	4,5%	4,8%
Västmanlands län	18 700	20 900	5,7%	6,0%
Dalarnas län	123 100	172 900	6,3%	7,9%
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	79 200	97 200	4,2%	4,7%
Gävleborgs län	38 700	45 300	2,7%	2,9%
Västernorrlands län	30 100	36 300	1,7%	1,9%
Jämtlands län	132 200	223 900	5,0%	6,9%
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	50 600	61 300	2,2%	2,3%
Västerbottens län	211 400	434 500	6,8%	11,3%
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	91 000	106 700	3,2%	3,3%
Norrbottnens län	550 200	1 195 000	15,9%	24,4%
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	203 100	270 300	6,8%	7,5%
Hela Sverige	1 405 800	2 476 800	6,1%	9,2%
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	812 900	986 000	3,7%	4,0%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Markägare inom formellt skyddad skogsmark

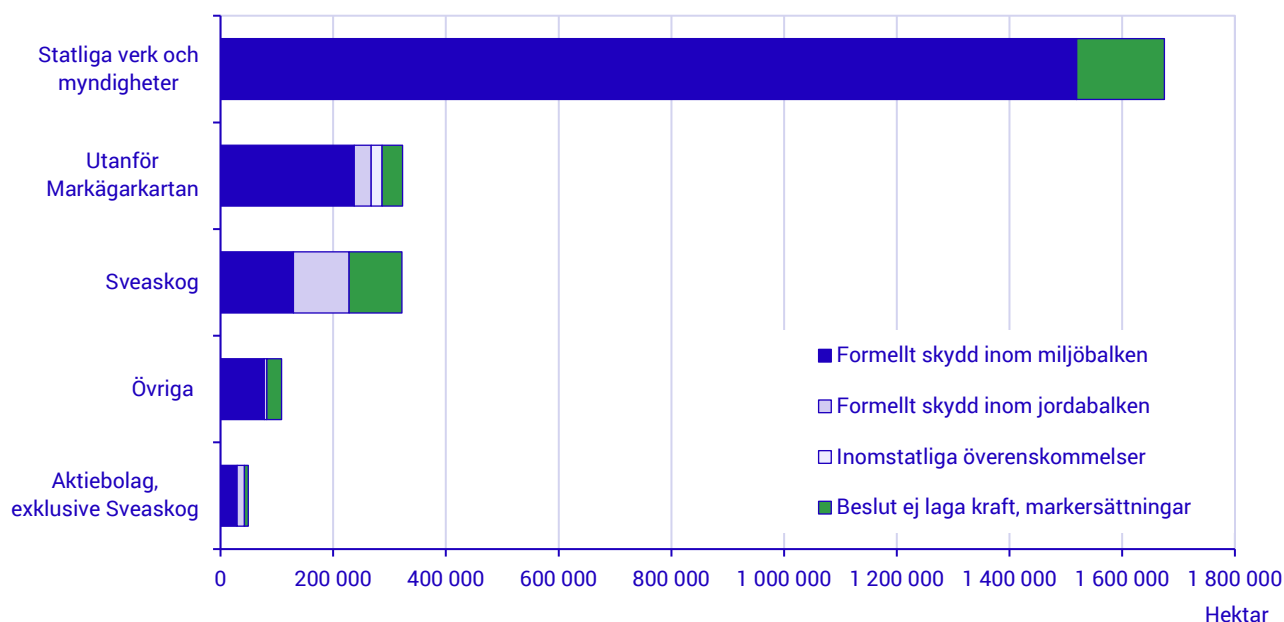
Statliga verk och myndigheter ägde knappt 70 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark 2023, och nästan 60 procent av den formellt skyddade produktiva skogsmarken. Av deras totala innehav av skogsmark var mer än 70 procent formellt skyddat. Huvuddelen av de arealerna var skyddade genom miljöbalken, i form av bland annat nationalparker och naturreservat.

Sveaskogs markinnehav står för 13 procent av den totalt formellt skyddade skogsmarken, och 18 procent av den formellt skyddade produktiva skogsmarken. Av Sveaskogs hela innehav av skogsmark, är 10 procent formellt skyddat, och av deras totala innehav av produktiv skogsmark är 9 procent formellt skyddat. Under 2023 tillkom runt 67 000 hektar formellt skyddad skogsmark i Sveaskogs innehav, varav cirka 47 000 hektar produktiv skogsmark. De nya arealerna ingår nästan enbart i kategorin ”beslut, ej laga kraft, markersättningar”.

Aktiebolag, exklusive Sveaskog, äger 2 procent av den formellt skyddade skogsmarken och 3 procent av den formellt skyddade produktiva skogsmarken. Av aktiebolagens (exklusive Sveaskog) hela innehav av skogsmark, utgör de formellt skyddade arealerna i genomsnitt 1 procent av både den totala och den produktiva skogsmarken.

Diagram 2.8. Formellt skyddad skogsmark per markägare och skyddsform, 2023-12-31

Utan överlapp mellan skyddsformer. Arealer i hektar, skogsmark totalt

Källa: Naturvårdsregistret NVR, Nationella marktäckedata NMD 1.1 och Markägarkartan 2023.

Utanför Markägarkartan är Fortifikationsverket, privata skogsägare och markägare som taxerar mindre än 1000 hektar skogsmark.

Övriga är allmännings- och besparingsskogar, Svenska kyrkan och andra trossamfund, kommuner, regionala naturvårdsstiftelser, regioner, handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetsskogar.

Kategorierna av markägare skiljer sig från den uppdelning som görs för Skogsstyrelsens statistik över frivilliga avsättningar och hänsynsytor.

Övriga markägare är allmännings- och besparingssskogar, Svenska kyrkan, kommuner, regionala naturvårdsstiftelser, regioner, handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetssskogar. Av deras totala innehav av skogsmark har 6 procent ett formellt skydd, som till största delen är skyddat genom miljöbalken. Huvuddelen av de övriga markägarnas formellt skyddade skogsmark finns i kategorin ”Formellt skydd inom miljöbalken”.

Från och med 2023 års statistik ingår Fortifikationsverkets arealer i kategorin ”Utanför Markägarkartan”. Där ingår även privata skogsägare och markägare som taxerar mindre än 1000 hektar skogsmark. Den här kategorin markägare står för 17 procent av den formellt skyddade skogsmarken. Av deras totala innehav av skogsmark är cirka 2 procent formellt skyddat. Huvuddelen av denna mark är skyddad av miljöbalken, men återfinns i alla förekommande kategorier, inklusive ”inomstatliga överenskommelser”, vilket avser Fortifikationsverkets överenskommelse med Naturvårdsverket om skydd av områden.

Tabell 2.7. Markägare för formellt skyddad skogsmark per skyddsform och typ av markägare, 2023-12-31

Utan överlapp mellan skyddsformer. Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal.

Markägare	Skogsmark typ	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskommelser	Beslut ej laga kraft, Markersättningar	Summa formellt skydd	Andel av markägares totala skogsmarksareal
Aktiebolag, exklusive Sveaskog	Produktiv	21 700	12 400	0	5 700	39 800	1%
	Total	29 600	13 100	0	6 600	49 200	1%
Sveaskog	Produktiv	100 500	84 000	0	66 200	250 700	9%
	Total	129 400	98 800	0	93 600	321 900	10%
Statliga verk och myndigheter	Produktiv	685 600	100	0	104 800	790 500	72%
	Total	1 519 400	100	0	155 200	1 674 600	73%
Övriga	Produktiv	64 000	4 000	0	19 900	87 900	5%
	Total	77 500	4 600	0	26 100	108 200	6%
Utanför Markägarkartan	Produktiv	167 300	26 000	14 500	29 200	236 900	2%
	Total	237 100	30 100	19 400	36 400	322 900	2%
Hela Sverige	Produktiv	1 039 000	126 600	14 500	225 700	1 405 800	6%
	Total	1 992 900	146 700	19 400	317 800	2 476 800	9%

Källa: Naturvårdsregistret NVR, Nationella marktäckedata NMD 1.1 och Markägarkartan 2021.

Utanför Markägarkartan är Fortifikationsverket, privata skogsägare och markägare som taxerar mindre än 1000 hektar skogsmark.

Övriga är allmännings- och besparingssskogar, Svenska kyrkan och andra trossamfund, kommuner, regionala naturvårdsstiftelser, regioner, handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetssskogar.

Kategorierna av markägare skiljer sig från den uppdelning som görs för Skogsstyrelsens statistik över frivilliga avsättningar och hänsynsytor.

Andel av markägares totala skogsmarksareal avser summan formellt skydd per markägare dividerat med total skogsmarksareal per markägare.

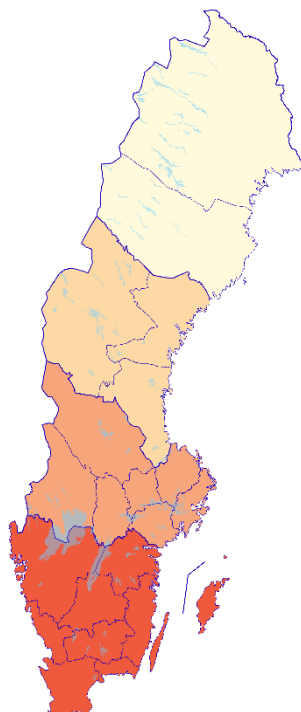
Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är sammanhängande områden som markägaren frivilligt och utan ersättning har undantagit från virkesproduktion, i syfte att inte skada områdets naturvärde, kulturmiljö eller sociala värden. Ytorna finns per definition endast på produktiv skogsmark. Fram till 2018 var varje område minst 0,5 hektar. Idag finns inte den begränsningen i storlek. Avsättningarna ska finnas dokumenterade i plan eller annan handling.

Beslut om avsättningar fattas vid planering av skogsmarkens användning. Det förhindrar definitionsmässigt överlapp mot hänsynsytor, som beslutas vid den operativa planeringen av skogsbruket. I vissa fall finns glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen. Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp mot andra former, enligt Skogsstyrelsens definition.

Karta 3.1. Landsdelar

De fyra landsdelar som redovisas i Tabell 3.1, är från norr till söder Norra Norrland, Södra Norrland, Svealand och Götaland.

Källa: SCB.

För en större version av kartan, se avsnittet Kort om statistiken.

Arealer för frivilliga avsättningar

De frivilliga avsättningarna omfattade 1 337 800 hektar 2023. Det motsvarar 5,7 procent av Sveriges hela areal produktiv skogsmark och 4,8 procent av den totala arealen skogsmark.

De största arealerna fanns i Södra Norrland, där 378 900 hektar av de frivilliga avsättningarna var belägna. Det motsvarar 6,4 procent av Södra Norrlands hela areal produktiv skogsmark. I Norra Norrland utgjorde de frivilliga avsättningarna 4,6 procent av den produktiva skogsmarken. I Svealand var andelen 6,1 procent och i Götaland var den 5,9 procent.

Tabell 3.1. Frivilliga avsättningar per landsdel, 2023

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal.

Landsdel	Areal i hektar	Andel av all skogsmark	
		Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Norra Norrland	327 800	4,6%	3,4%
Södra Norrland	378 900	6,4%	5,5%
Svealand	330 900	6,1%	5,6%
Götaland	300 200	5,9%	5,5%
Hela Sverige	1 337 800	5,7%	4,8%

Källa: Skogsstyrelsen. Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU Riksskogstaxeringen

Statistik över frivilliga avsättningar har reviderats för åren 2020, 2021 och 2022. Jämförelser över tid ska inte göras mellan rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas:

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivillig/

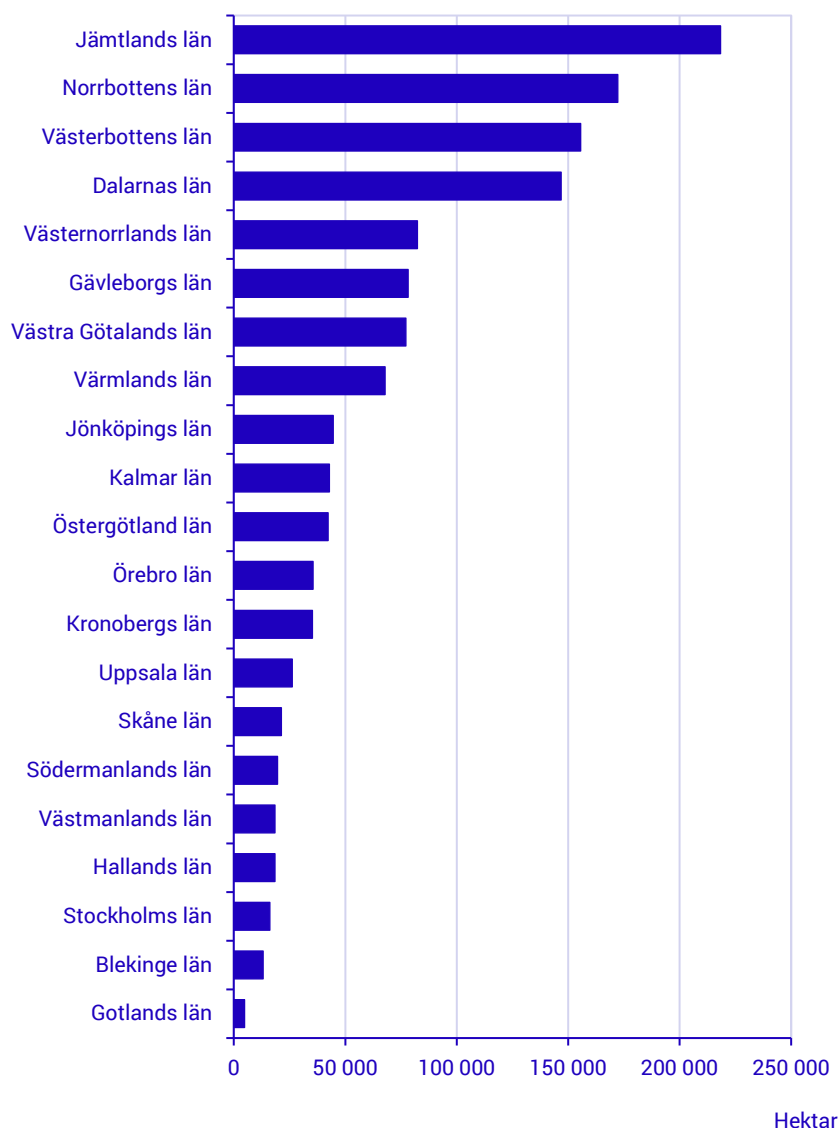

Jämtlands län hade den största arealen frivilliga avsättningar 2023, med 218 400 hektar. Det motsvarar 8,1 procent av länets hela produktiva skogsmark, vilket är den högsta andelen bland samtliga län. Näst störst areal frivilliga avsättningar hade Norrbottens län, med 172 200 hektar. Det motsvarar 4,4 procent av länets hela areal produktiv skogsmark.

Dalarnas län hade den näst högsta andelen frivilliga avsättningar av total areal produktiv skogsmark, med 7,5 procent. Arealen frivilliga avsättningar i Dalarnas län var 146 900 hektar.

Gotlands län hade den minsta arealen frivilliga avsättningar 2023, med 4 900 hektar. Det motsvarar 3,9 procent av Gotlands hela areal produktiv skogsmark.

Diagram 3.1. Frivilliga avsättningar per län, 2023

Källa: Skogsstyrelsen.

Markägare med frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar på enskilda markägares produktiva skogsmark uppgick till 565 300 hektar under 2023. Det är 2,4 procent av den totala arealen produktiv skogsmark i Sverige. Enskilda markägare är fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag.

Övriga markägare hade 772 500 hektar frivilliga avsättningar 2023, motsvarande 3,3 procent av Sveriges totala areal produktiv skogsmark. Övriga markägare är statliga myndigheter, statsägda aktiebolag, övriga allmänna ägare, privatägda aktiebolag och övriga privata ägare.

Sveaskogs frivilliga avsättningar ingår bland övriga markägare, men redovisas även på en egen rad i tabellen nedan. Det uppgick till 191 900 hektar, vilket är 0,8 procent av den totala arealen produktiv skogsmark. Sveaskogs frivilliga avsättningar minskade mellan 2022 och 2023 på grund av ett avtal med Naturvårdsverket om att bilda nya formellt skyddade områden, bland annat på arealer som sedan tidigare varit frivilligt avsatta.

Tabell 3.2. Frivilliga avsättningar per typ av markägare, 2023

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal.

Markägare	Arealer i hektar	Andel av all produktiv skogsmark
Enskilda	565 300	2,4%
Övriga	772 500	3,3%
<i>varav Sveaskog</i>	191 900	0,8%
Samtliga	1 337 800	5,7%

Källa: Skogsstyrelsen. Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU Riksskogstaxeringen.

Enskilda markägare är fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag. Övriga markägare är statliga myndigheter, statsägda aktiebolag, övriga allmänna ägare, privatägda aktiebolag och övriga privata ägare. Observera kategorierna av markägare skiljer sig från den uppdelning som görs för statistiken över formellt skydd.

Frivilliga avsättningar över tid

Systemet med frivilliga avsättningar infördes i början av 1990-talet. Vid den första uppföljningen 1996, fanns cirka 330 000 hektar frivilliga avsättningar. Under perioden 1998 till 2002 ökade arealen kraftigt, vilket sammanföll med införandet av miljöcertifieringarna FSC och PEFC. Fram till 2010 fortsatte arealen att öka, om än i långsammare takt. 2010 omfattade de frivilliga avsättningarna 1,25 miljoner hektar.

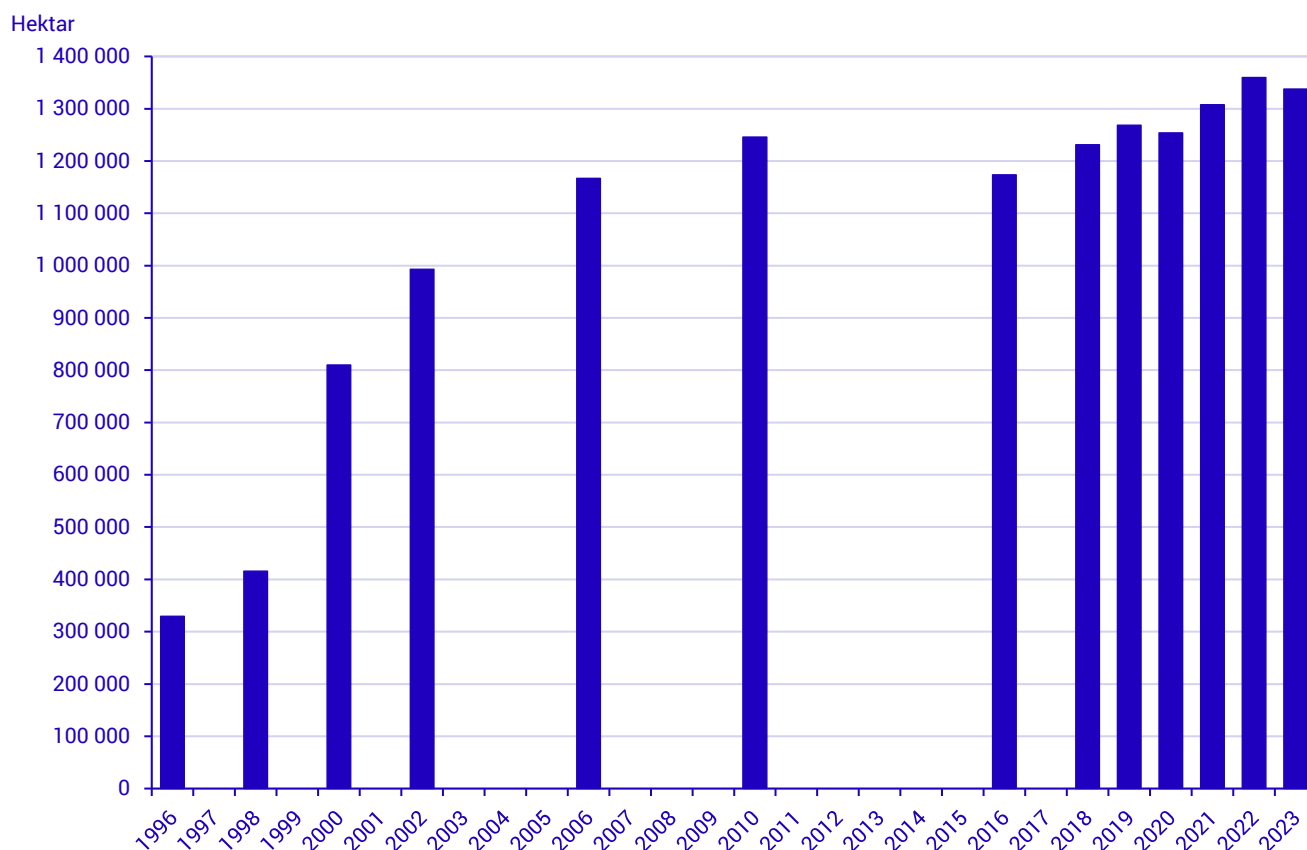
2016 års värden visar en minskning av arealerna. Det förklaras bland annat av en stor överflyttning från frivilliga avsättningar till formellt skyddad skogsmark. En del av överflyttningen är av administrativ karaktär, genom att till exempel frivilliga avsättningar inom ekoparker och vitryggsavtal i stället tillgodoräknades formellt skydd, enligt regeringsbeslut. En annan orsak var bildande av nytt formellt skydd på arealer som tidigare hade utgjort frivilliga avsättningar.

Mellan 2016 och 2022 ökade arealerna, med undantag för 2020, då arealerna minskade med knappt 15 000 hektar. 2022 omfattade de frivilliga avsättningarna knappt 1,36 miljoner hektar. Under 2023 skedde en minskning på 22 200 hektar, som främst berodde på att Sveaskogs arealer minskade på grund av deras avtal med Naturvårdsverket om bildande av nytt formellt skydd.

I samband med publiceringen av statistiken för 2023 har revidering gjorts för åren 2020 till 2022. Orsaken till det är en tidigare överskattning av de frivilliga avsättningarna, som nu har korrigerats. Det innebär att arealerna har sänkts för åren 2020, 2021 och 2022. Sammantaget rör revideringen cirka 12 000 hektar, vilket motsvarar 1 procent av den totala arealen frivilliga avsättningar.

Diagram 3.2. Frivilliga avsättningar per år, 1996 till 2023

Akkumulerade arealer i hektar

Källa: Skogsstyrelsen

Statistik saknas för år som saknar undersökta värden.

Från och med 2016 ingår inte vissa typer av frivilliga avsättningar, bland annat ekoparker och områden med vitryggsavtal. De klassificeras i stället som formellt skydd. Från och med 2018 saknas krav på att frivilliga avsättningar ska vara minst 0,5 hektar.

Värden för 2020, 2021, 2022 har reviderats i samband med publicering av 2023 års värden. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivillig/

Hänsynsytor

Hänsynsytor är mindre områden produktiv skogsmark, som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen har lämnats vid avverkning. Exempel på hänsynsytor är hänsynskrävande biotoper, kantzoner mot våtmark och vattendrag eller bryn mot annat ägoslag. Ytorna överlappar inte formellt skydd eller improduktiv skogsmark. Överlapp mot frivilliga avsättningar kan finnas men har inte utretts fullständigt.

Tidserien för statistiken sträcker sig från avverkningssäsongerna 2000/2001 till 2014/2015, samt skattningar från 2016/2017 till 2018/2019. De senaste tre årens medelvärden är preliminära prognosvärden som har beräknats genom att återanvända den senaste skattningen av andelen hänsyn från säsongen 2018/2019. Glapp i tidserien mellan 1993 och 1999 har interpolerats, med hjälp av tidigare enstaka uppföljningar.

Arealer för hänsynsytor

Enligt preliminära siffror för 2023 skattas hänsynsytor till att omfatta 529 600 hektar, vilket är 2,3 procent av Sveriges produktiva skogsmarksareal. Det här är en areal som har ackumulerats sedan 1993. Södra Norrland har den största arealen, med 165 300 hektar. Det är 2,8 procent av landsdelens produktiva skogsmarksareal.

Det senaste definitiva värdet för hänsynsytor avser treårsmedeltal med midsäsong 2018/2019. Det visar en total areal på 420 700 hektar, med den största delen i Södra Norrland.

Tabell 4.1. Hänsynsytor per landsdel, 2018/2019 och 2023

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Landsdel	Arealer i hektar		Andel av all skogsmark 2023***	
	2018/2019*	2023**	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Norra Norrland	107 700	138 700	2,0%	1,4%
Södra Norrland	135 100	165 300	2,8%	2,4%
Svealand	92 100	120 700	2,2%	2,0%
Götaland	85 800	104 900	2,1%	1,9%
Hela Sverige	420 700	529 600	2,3%	1,9%

Källa: Skogsstyrelsen. Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU Riksskogstaxeringen

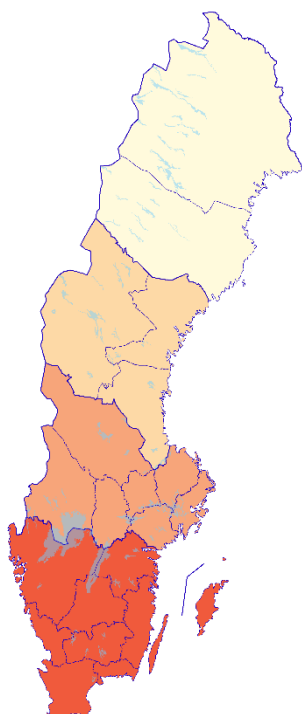
* 2018/2019 är treårsmedeltal med midsäsong 2018/2019 (senast kända värde)

** 2023 är preliminärt värde.

***Avser 2023 års preliminära värden

Karta 4.1. Landsdelar

De fyra landsdelar som redovisas i Tabell 4.1, är från norr till söder Norra Norrland, Södra Norrland, Svealand, Götaland.

Källa: SCB. För en större version av kartan, se avsnittet Kort om statistiken.

Revideringar – ändring av tidigare publicerade värden

Statistik över hänsynsytor har reviderats för åren 2018 till 2022. Jämförelser över tid ska inte göras med äldre rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivilig/

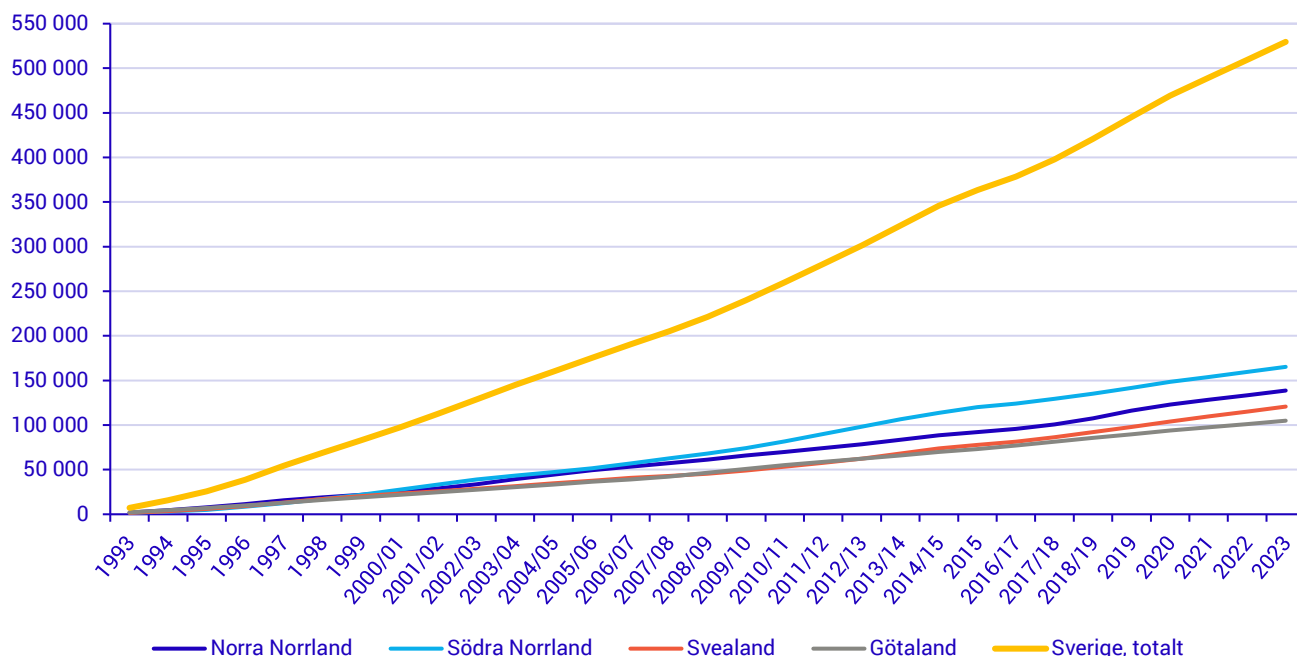
Hänsynsytor över tid

Den ackumulerade arealen hänsynsytor har haft en stadig årlig ökning sedan 1993. För den senaste tioårsperioden, säsong 2013/2014 till 2023, beräknas den årliga ökningen vara mellan 15 000 och 24 700 hektar, med ett medelvärde på 20 700 hektar. Från säsong 2000/2001 till 2014/2015 har det genomsnittliga tillskottet per avverknings säsong varit 17 500 hektar. Till och med säsong 2007/2008 var genomsnittet 15 300 hektar. Vid efterföljande säsong ökade arealen på grund av Skogsstyrelsens ändring av vad som ska räknas vid lämnade hänsynsytor. Det som framför allt påverkade var att mer mark i kanten av avverkningsytan räknades vid inventeringen. Det gav en ökning på 16 200 hektar vid säsong 2008/2009.

Den ackumulerade arealen hänsynsytor redovisas per helår med hjälp av inter- och extrapolerade värden. Slutavverkad areal per avverknings säsong redovisas enligt Riksskogstaxeringen och inventeringen Polytax. Värden för säsong 2000/2001 till 2014/2015 baseras på inventeringen Polytax. Säsong 2016/2017 till 2018/2019 baseras på Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning. Ingen mätning av hänsynsytoras varaktighet är gjord. Därför saknas statistik över hur mycket som inte står kvar över tid eller som överlappas av frivilliga avsättningar.

Diagram 4.1. Ackumulerad areal hänsynsytor per landsdel, 1993 till 2023

Arealer i hektar, treårsmedel av avverknings säsonger. Interpolerat värde för 2015 och preliminära värden för 2019 till 2023.

Källa: Skogsstyrelsen

Arealerna symboliserar det årliga tillskottet av lämnade hänsynsytor vid förnygringsavverkning. Eventuella förluster av hänsynsytor är okända och har därför inte kunnat reduceras.

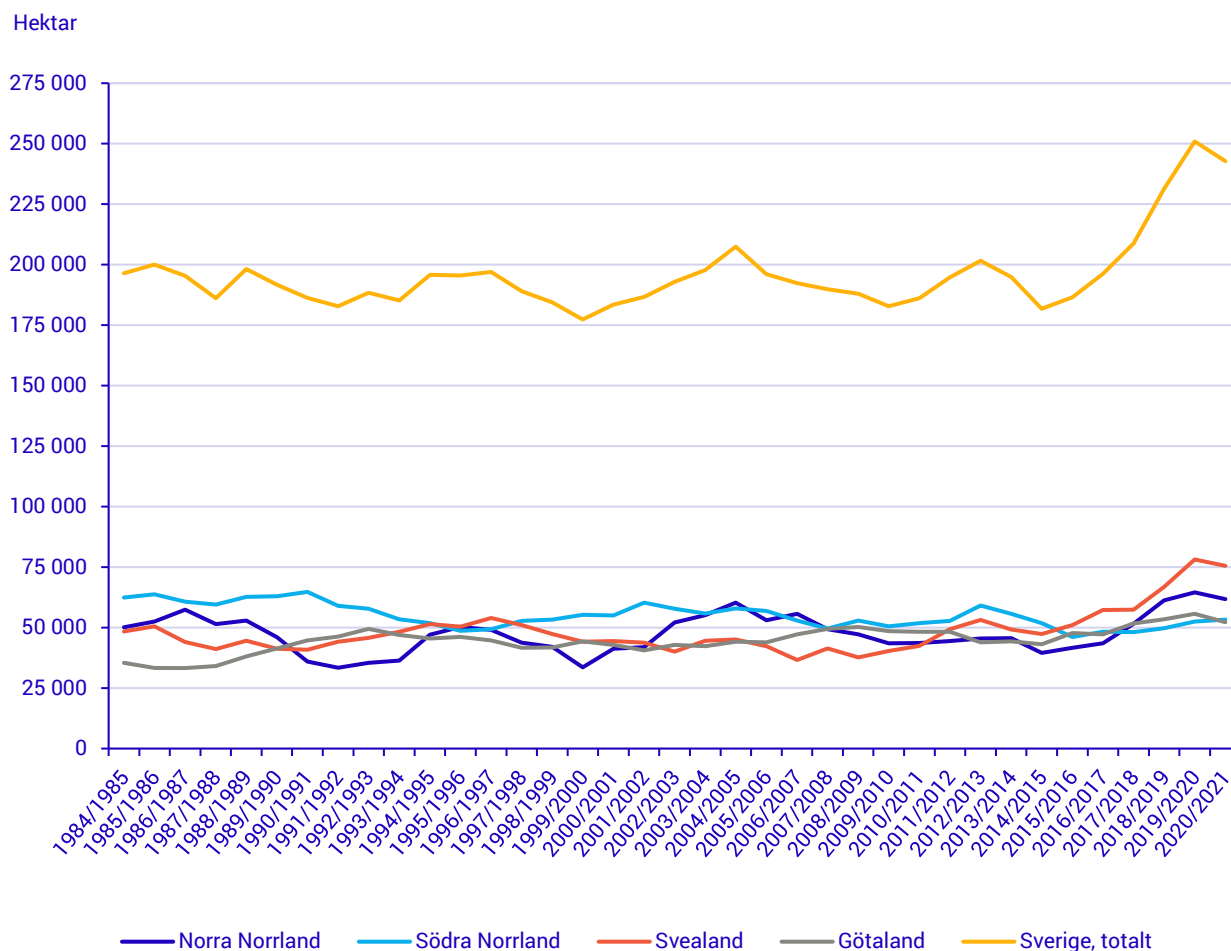
Helår i figuren anger inter-/extrapolerade värden. Avverknings säsongerna avser inventeringen Polytax/hänsynsuppföljningen. Värden för hela årtal 1993 till 1999 är inter- och extrapolerade med hjälp av enstaka hänsynsinventeringar gjorda 1993, 1995 och 1997. Avverknings säsonger 2000/2001 till 2014/2015 och 2016/2017 till 2018/2019 visar värden enligt inventeringen Polytax/hänsynsuppföljningen. Interpolerat värde för 2015 och preliminära värden för 2019 till 2023.

Utifrån Skogsstyrelsens olika inventeringar skattas **andel** hänsyn av slutavverkningen. För att kunna beräkna **arealer** för hänsynsyorna kombineras andelarna med Riksskogstaxeringens uppgifter om slutavverkad areal. Eftersom den senaste skattningen av andelen hänsynsytor avser 2018/2019 och andelen antas vara konstant därefter, betyder större slutavverkad areal automatiskt en större hänsynsareal.

Den slutavverkade arealen varierar mellan säsongerna. Det högsta värdet kopplas till säsong 2019/2020, då den slutavverkade arealen beräknades till 251 000 hektar. Det utgjorde kulmen på en ökning från säsong 2014/2015, då den avverkade arealen skattades till 181 800 hektar. Den senast redovisade säsongen, 2020/2021, redovisar en areal på 242 700 hektar. Det är drygt 8 000 hektar mindre jämfört med föregående säsong.

Det lägsta värdet sedan tidsseriens start, säsong 1984/1985, kopplas till säsong 1999/2000, då arealerna skattas till 177 300 hektar.

Diagram 4.2 Slutavverkad areal totalt och per landsdel, femårsmedel för avverkningssäsong 1984/1985 till 2020/2021

Källa: Skogsstyrelsen

Arealer i hektar enligt SLU Riksskogstaxeringen, femårsmedelvärdet. Årtalen avser avverkningssäsonger mitt i femårsmedelvärdet.

Markägare av hänsynsytor

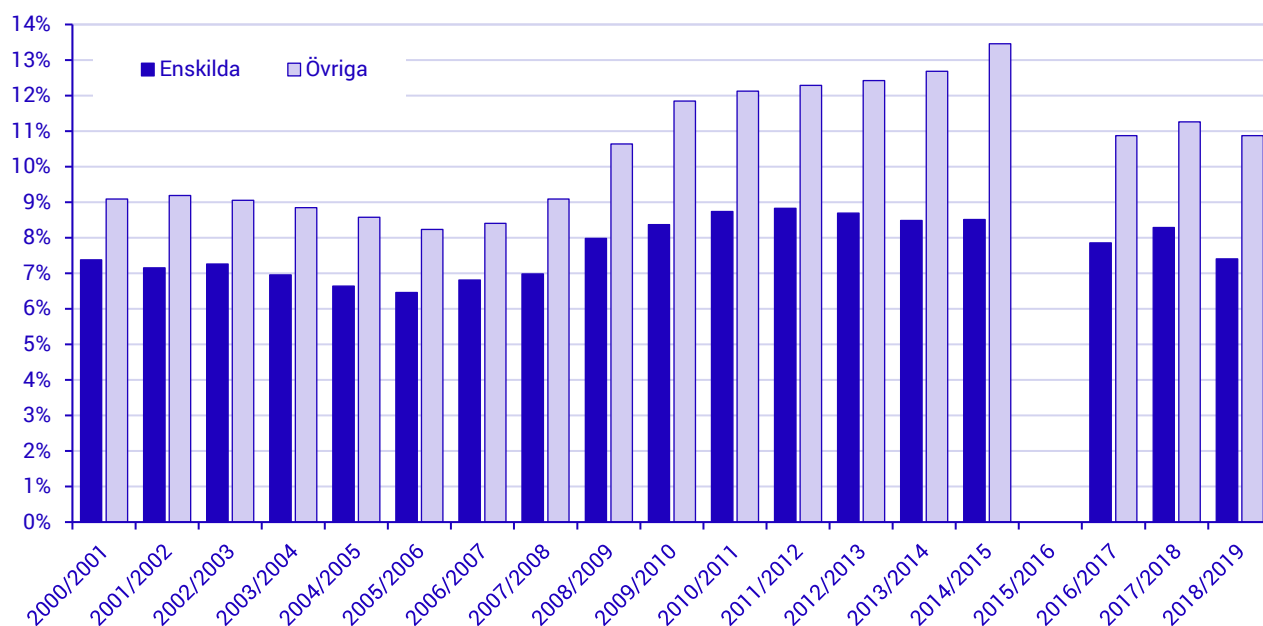
Skattningar för avverkningsåret 2018/2019 visar att enskilda markägare lämnade drygt 7 procent av de avverkade arealerna som hänsynsytor. Enskilda markägare är fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag. Vid samma tid lämnade övriga markägare knappt 11 procent hänsynsytor. Övriga ägare är statliga myndigheter, statsägda aktiebolag, övriga allmänna ägare, privatägda aktiebolag och övriga privata ägare.

Vid tidsseriens start, säsong 2000/2001 lämnade enskilda markägare drygt 7 procent av den avverkade arealen som hänsynsytor och övriga markägare lämnade i genomsnitt 9 procent. Efter säsong 2005/2006 ökade andelen hänsynsytor i båda grupperna, med en kraftigare ökning bland övriga markägare. Störst andel lämnad hänsyn skattas till säsong 2014/2015, med 8,5 procent för enskilda markägare och 13,5 procent för övriga.

De senaste tre säsongerna, från 2016/2017 till 2018/2019, visar lägre värden. Det uppträder i samband med introduktionen av en ny inventering (hänsynuppföljningen som ersatte Polytax) och det är troligt att ny metodik till stor del har orsakat nivåskillnaden. Vid säsong 2016/2017 minskade andelen lämnad hänsyn med 0,7 procentenheter för enskilda markägare och 2,6 procentenheter för övriga markägare, jämfört med säsong 2014/2015. Säsongen 2017/2018 ökade värdena något, för att åter sjunka vid den senaste säsongen, 2018/2019.

Diagram 4.3. Lämnad hänsyn av totalt avverkad areal, per typ av markägare, 2000/2001 till 2018/2019

Treårsmedel av avverkningsårer, andel i procent

Källa: Skogsstyrelsen. Årtalen avser avverkningsårer mitt i treårsmedelvärdet. Skattningar för åren 2015/2016 saknas. Observera kategorierna av markägare skiljer sig från den uppdelning som görs för statistiken över formellt skydd.

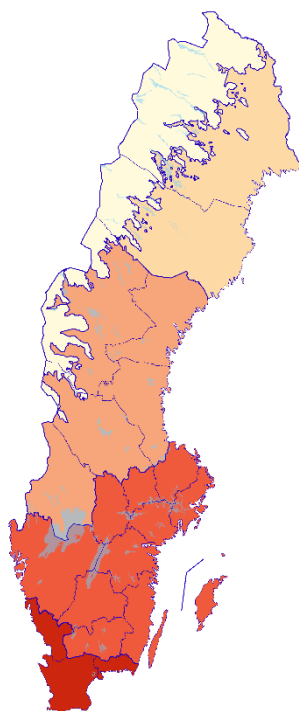
Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som inte är produktiv, det vill säga som enligt vedertagna bedömningsgrunder inte kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Enligt skogsvårdslagen får inte avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling ske på improduktiva ytor som är större än 0,1 hektar. Enstaka träd kan avverkas om det inte förändrar naturmiljöns karaktär.

Formellt skyddad skogsmark finns delvis på improduktiv skogsmark, vilket ger överlapp mellan de båda formerna. Den improduktiva skogsmarken kan inte överlappa frivilliga avsättningar och hänsynsytor, eftersom de per definition endast utgörs av produktiv skogsmark.

Karta 5.1. Naturgeografiska regioner (SUS)

De fem naturgeografiska regioner som redovisas i tabell 5.1, är från norr till söder: 1. Fjällnära, 2. Nordboreal, 3. Sydboreal, 4. Boreonemoral, 5. Nemoral.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Improduktiv skogsmark per region (SUS)

Den improduktiva skogsmarksarealen, inklusive formellt skydd, utgör knappt 16 procent av Sveriges totala skogsmarksareal. Ovan den fjällnära gränsen är nästan 64 procent av skogsmarken improduktiv. Nedan den fjällnära gränsen är andelen 10 procent. Lägst är andelen i den sydligaste regionen, den nemoral, med knappt 4 procent.

Improduktiv skogsmark som inte överlappas av formellt skydd utgör 11 procent av den totala skogsmarksarealen. I fjällregionen är andelen 24 procent och nedan den fjällnära gränsen är andelen drygt 9 procent.

Tabell 5.1. Improduktiv skogsmarksareal, per region, 2021

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Region	Areal i hektar		Andel av total skogsmarksareal	
	Totalt	Utanför formellt skydd	Totalt	Utanför formellt skydd
1. Fjällnära	1 941 100	738 800	63,6%	24,2%
2. Nordboreal	1 056 300	971 800	14,3%	13,2%
3. Sydboreal	910 100	861 900	9,3%	8,8%
4. Boreonemoral	480 700	441 200	7,1%	6,5%
5. Nemoral	37 300	34 700	3,9%	3,6%
Nedan fjällnära gräns, region 2–5	2 484 300	2 309 500	10,0%	9,3%
Hela Sverige, region 1–5	4 425 400	3 048 300	15,9%	10,9%

Källa: SLU Riksskogstaxeringen och NMD 1.1.

Femårsmedelvärde för perioden 2019 till 2023, där 2021 är mittår. Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata och skattningar.

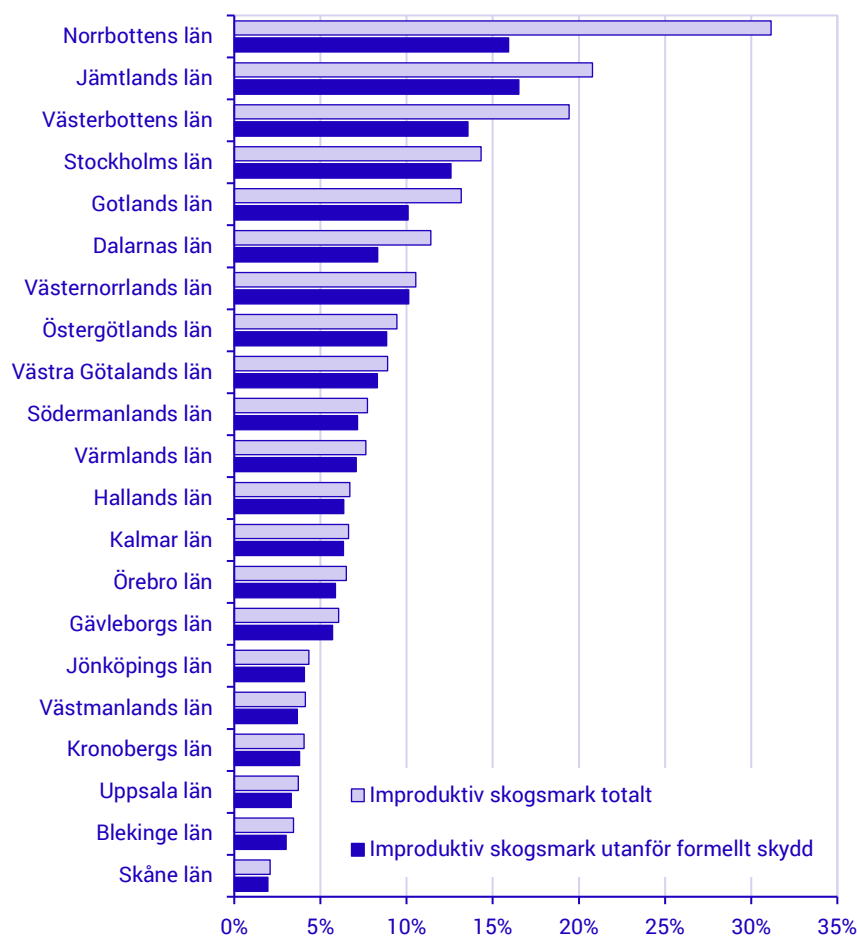
Improduktiv skogsmark per län

Norrbottnens län har den högsta andelen improduktiv skogsmark inklusive formellt skydd, med 31 procent av länets totala skogsmarksareal. Därefter följer Jämtlands län, med 21 procent, och Västerbottnens län, med 19 procent. Den fjärde högsta andelen improduktiv skogsmark har Stockholms län, med 14 procent. Arealen improduktiv skogsmark i Stockholms län är dock liten jämfört med de nordliga länen. Stockholm har 52 100 hektar improduktiv skogsmark, att jämföra med de 1,8 miljoner hektar som finns i Norrbottnens län. Lägst andel improduktiv skogsmark har Skåne län, med 2 procent.

Andelen improduktiv skogsmark som inte är formellt skyddad varierar från 17 procent i Jämtlands län, till 2 procent i Skåne län. Norrbottnens län har den största skillnaden mellan andelen improduktiv skogsmark totalt och utanför formellt skydd. Där är andelen improduktivt utanför formellt skydd 16 procent, att jämföra med 31 procent improduktiv skogsmark inklusive formellt skydd.

Diagram 5.1. Improduktiv skogsmark per län, 2021

Andel av total skogsmarksareal per län

Källa: SLU Riksskogstaxeringen. Femårsmedelvärde för perioden 2019 till 2023, där 2021 är mittår. Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar.

Kort om statistiken

Statistikens ändamål och innehåll

Rapporten redovisar en sammanhållen statistik för de fyra formerna formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor vid föryngringsavverkning och improduktiv skogsmark. Statistiken är till stora delar en sammanställning av redan publicerad statistik inom flera statistikprodukter, som SCB, Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) ansvarar för. I sin nuvarande form har statistiken publicerats från och med referensår 2018 (publicerades i juni 2019). Under några år till och med 2018 hade statistiken en tillfällig paus i produktionen, medan delar av statistiken publicerades i andra former före dess.

Den sammanställning som redovisas i den här rapporten, publicerades för första gången 2019, som en del i ett regeringsuppdrag där Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SLU och SCB tilldelades uppgiften att utarbeta en sammanhållen statistik för skogsmark². Bakgrunden till uppdraget var att regeringen saknade en övergripande sammanhållen och officiell statistik över arealen skogsmark, med uppgifter om vilka åtgärder som har använts för skydd av skogsmark och utvecklingen över tid. Statistiken behövdes för att följa upp skogspolitikens jämställda mål, inklusive etappmålet om skydd av land-, sötvatten- och marina områden.

Ytterligare en orsak till statistiken var slutsatser i Riksrevisionens rapport 2018³, där det uttrycktes behov av en ökad samsyn kring vilka arealer som skulle tillgodoräknas formellt skydd respektive frivilliga avsättningar. Riksrevisionen menade att det fanns behov av ny statistik i syfte att möjliggöra en transparent och jämförbar uppföljning och rapportering av etappmålet till riksdagen, samt en ökad samordning av statistiken för detta. Den statistik som redovisas här är dock inte värderad i relation till nationella eller internationella mål.

---

²Regeringsbeslut N2018/04159/SK ”Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark”

Regeringsbeslut N2019/01826/SMF – N2019/00866/SMF ”Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark”

³ Riksrevisionen RiR 2018:17 ”Skyddet av värdefull skog”

Definitioner och förklaringar

Skogsmark

Skogsmark definieras i Skogsvårdslag (1979:429) som mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent, eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder. Denna definition gäller sedan 2008 då definitionen ändrades (SFS 2008:662) i syfte att harmonisera den svenska definitionen av skogsmark till den internationella. Arealen skogsmark i Sverige blev större enligt den nya definitionen än enligt den gamla⁴.

Produktiv skogsmark

Produktiv skogsmark är, enligt skogsvårdslagen, skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Former

De fyra delmängder som ingår i statistiken. De nämns i regeringsuppdraget (N2018/04159/SK) som de delmängder statistiken ska fördelas på. Formerna är:

- Formellt skyddad skogsmark
- Frivilliga avsättningar
- Hänsynsytor vid föryngringsavverkning
- Improduktiv skogsmark

Formellt skyddad natur

Skogsmark som regleras av lagar och förordningar avseende områdesskydd, samt ingångna avtal och enskilda beslut avseende skydd av områden. I den här statistiken avses ett samlingsbegrepp för olika skyddsformer, som är reglerade i lagar och förordningar, samt i ingångna avtal och enskilda beslut för formellt skyddad natur. De skyddsformer som ingår i statistiken är:

- Nationalparker
- Naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk
- Skogliga biotopskyddsområden
- Naturvårdsavtal, inklusive ekoparker och vitryggsavtal
- Natura 2000 med skogshabitat

---

⁴ Loman, J.-O. (Red.) (2011). Skogsstatistisk årsbok. Jönköping: Skogsstyrelsen.

- Inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket
- Beslutade skogliga biotopskyddsområden och naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk, som inte vunnit laga kraft
- Markersättningar för bildande av naturreservat, inklusive områden på Fastighetsverkets mark

Nationalparker

Ett mark- eller vattenområde som tillhör staten får förklaras som nationalpark, i syfte att bevara ett större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick. Nationalparkerna syftar till ett representativt skydd av stora områden inom olika landskapstyper. De har föreskrifter som innebär skydd för samtliga ingående naturtyper.

Reglering: 7 kap. 2–3 §§ miljöbalken, nationalparksförordningen (1987:938)

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdagen, regeringen, Naturvårdsverket

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Naturreservat

Ett mark- eller vattenområde kan förklaras som naturreservat i syfte att:

- bevara biologisk mångfald
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer
- tillgodose behov av områden för friluftslivet
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, eller
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Naturreservat innebär ett långsiktigt områdesskydd som anpassas efter syfte och skyddsbehov, till exempel när inskränkningar i användningen av mark- och vattenområden behövs för att uppnå syftet med bevarandet. Fastigheter som omfattas kan vara i såväl allmän som enskild ägo. Om markägaren vill fortsätta att äga marken blir denne ersatt i enlighet med miljöbalkens ersättningsbestämmelser.

Reglering: 7 kap. 4–8 §§ miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Länsstyrelse, kommun

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse, kommun

Skogliga biotopskyddsområden

Mindre mark- eller vattenområden som omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen och som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller särskilt

skyddsvärda på annat sätt. Ett biotopskyddsområde är vanligtvis mellan 2 och 10 hektar, men kan vara större. Området ska överensstämma med minst 1 av 19 särskilt definierade biotoptyper.

Reglering: 7 kap. 11 § miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Skogsstyrelsen, kommun

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen, kommun

Områden med naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är ett nyttjanderättsavtal som tecknas mellan markägare och staten, genom Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket eller länsstyrelserna. Även kommuner kan teckna naturvårdsavtal med markägare. Att ingå i ett naturvårdsavtal är frivilligt för båda parter. Syftet är att utveckla och bevara naturvärden. Sedan 2015 finns också möjlighet att teckna avtal för områden med höga sociala värden, för att bevara och utveckla skogar med värden som skapas av människans upplevelser av skogen.

Genom att ingå ett naturvårdsavtal avstår fastighetsägaren från viss användning av ett område, till exempel avverkning, samt tolererar att bland annat naturvårdande åtgärder vidtas där. I avtalet beskrivs området och hur naturvärdena bör bevaras och utvecklas, men fastighetsägaren åtar sig inte att utföra åtgärder.

Avtalstiden kan variera från några månader upp till 50 år. Avtalet görs normalt gällande gentemot en ny ägare genom att det skrivs in i fastighetsregistret.

Reglering: 7 kap. 3 § andra stycket jordabalken (1970:994), lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen).

Varaktighet: Tidsbestämt enligt avtal

Beslutande: Avtalsparter

Tillsynsmyndighet: Avtalsparter

Det finns olika benämningar på naturvårdsavtal. Ekoparksavtal tecknas mellan Skogsstyrelsen och Sveaskog, utan statlig ersättning. Områdena är minst 1 000 hektar stora och har minst 50 procent naturvårdsareal. På den yta som inte är naturvårdsareal bedrivs skogsbruk med generell eller förstärkt miljöhänsyn. Vitryggsavtal är en annan form av naturvårdsavtal med Skogsstyrelsen som en av parterna. Avtalen avser att bevara och skapa cirka 10 000 hektar lövskog. De ska ge en god livsmiljö åt såväl den vitryggiga hackspetten som andra rödlistade lövskogsarter.

Både ekoparksavtal och vitryggsavtal ska enligt regeringsbeslut M2014/593/Nm Etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster räknas till det formella skyddet och inte som frivilliga avsättningar. I

delar av statistiken görs en särredovisning av ekoparker sammanslaget med områden med vitryggsavtal.

Natura 2000-områden

Områden som är utpekade enligt EU:s två naturvårdsdirektiv fågeldirektivet SPA (särskilt skyddsområde) eller art- och habitatdirektivet SCI (område av gemenskapsintresse/särskilt bevarandeområde). Syftet är att säkerställa den långsiktiga överlevnaden av Europas mest värdefulla och hotade arter och naturtyper.

Natura 2000-områden utpekade för de arter och naturtyper som anges i de båda naturvårdsdirektiven och som bedöms som särskilt skyddsvärda i ett EU-perspektiv. I områdena skyddas naturtyper och arter från negativ påverkan genom en särskild tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön. Tillståndsplikten gäller även utanför det avgränsade området. I särskilda skyddsområden har medlemsstaterna även ansvar för att vidta de bevarandeåtgärder som behövs, med utgångspunkt i utpekade naturtyper och arters ekologiska behov.

I den här statistiken ingår endast de områden som har utpekade habitat enligt art- och habitatdirektivet (SCI-områden) och har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNNK.

Reglering: 7 kap. 27–29 b §§ miljöbalken, 15-20 a §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Regeringen

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Områden med inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Områden med inomstatlig överenskommelse har skyddats efter överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket⁵. De utpekades 2003 och 2004 inom ramen för regeringsuppdraget om inventering av skyddsvärda statliga skogar. Enligt tilläggsuppdrag efter inventeringen genomförde Naturvårdsverket ett fördjupat samråd om områdenas bevarande, vilket resulterade i 2010 års överenskommelse mellan myndigheterna. Dess innebörd är att utpekade områden undantas från skogsbruk och avverkning. Samrådsrutiner gäller för sådan avverkning som behövs för områdenas användning som övningsområden.

---

⁵ Överenskommelse om skydd av särskilt värdefulla naturskogsområden, Nv Dnr 310-167-10 No.

Områdena saknar formellt skydd enligt miljöbalkens regler, men har genom överenskommelsen och regeringsbeslut ett formellt skydd. Parterna är överens om att anläggande av byggnader, vägar, ledningar, vindkraftverk eller annan typ av exploatering inte ska ske inom naturskogarna. Områden erbjuds för bildande av naturreservat om övningsverksamheten upphör. Skyddsformen naturvårdsavtal är inte tillämpbar, eftersom det rör sig om en överenskommelse mellan två statliga parter.

Reglering: Överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdag, regering

Tillsynsmyndighet: Försvarsinspektören för hälsa och miljö

Beslutade biotopskyddsområden och naturreservat, ej laga kraft

Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart, även om det överklagas. Dock vinner beslutet laga kraft först tre veckor efter att det har delgivits berörda parter, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum finns ett antal områden som är beslutade men inte laga-kraft-vunna, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade. För att säkerställa att även denna kategori arealer finns med i statistiken, ingår de här i en egen skyddsform.

Reglering: 7 kap. 4–8 §§ miljöbalken samt 7 kap. 11 § miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Varaktighet: Oklart, eftersom besluten inte vunnit laga kraft

Beslutande: Skogsstyrelsen, länsstyrelse, kommun

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen, länsstyrelse, kommun

Markersättningar för bildande av naturreservat

Markersättningar omfattar köp, intrångsersättning och bidrag. Avtal om köp av fast egendom, samt överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägare, tecknas som regel innan ett område förklaras som naturreservat. Inget av förfarandena innebär att området ges ett formellt skydd. Bidrag till kommuner delas som regel ut efter att kommunen har genomfört markåtkomst och fattat beslut om naturreservat. Kommunala naturreservat har normalt därför redan ett formellt skydd vid den tidpunkt då bidraget utbetalas.

Områden på Fastighetsverkets mark, efter samråd 1 april 2010, ingår i den här kategorin.

Reglering: Avtal om köp av fast egendom inom blivande naturreservat, eller överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägare inom blivande naturreservat.

Varaktighet: I normalfallet permanent. Genom avtal och överenskommelser inträder ett indirekt skydd i avvaktan på det formella beslutet om naturreservat. Det indirekta skyddet är förhållandevis starkt vid köp av fast egendom, eftersom äganderätten och därmed rådigheten över området då övergår till staten. Vid överenskommelse om intrångsersättning är det indirekta skyddet svagare och blir beroende av hur pass väl fastighetsägaren lever upp till olika förbindelser i överenskommelsen.

Beslutande: Naturvårdsverket, eller länsstyrelse med villkor om Naturvårdsverkets godkännande, eller Naturvårdsverket efter samråd med berörd länsstyrelse.

Tillsynsmyndighet: Saknas i formell mening vad gäller köp och intrångsersättning. I praktiken är det staten, som part i avtal och överenskommelse, som ansvarar för att villkor upprätthålls. Vid bidragsbeslut ska Naturvårdsverket utöva tillsyn.

Skyddsformer som saknar föreskrifter mot skogsbruk

Två ytterligare skyddsformer räknas som formellt skydd i SCB:s statistik över skyddad natur inom alla naturtyper (statistikprodukt MI0603 Skyddad natur). Eftersom de saknar föreskrifter mot skogsbruk ingår de inte i statistiken över formellt skyddad skogsmark, som redovisas i denna rapport (statistikprodukt MI0605). Orsaken till att de inte ingår i den här statistiken är följande:

Nationalstadsparken saknar föreskrifter som förbjuder avverkning av skogsmark. För att hantera skydd och förvaltning av områdets äldre träd har Länsstyrelsen beslutat om samråd enligt miljöbalken 12:6, till exempel för åtgärder som berör jätteekar.

Naturvårdsområden som skyddsform infördes i naturvårdslagen 1974, men upphörde i och med införandet av miljöbalken 1999. Områdena förekommer främst i marina miljöer och skogsområden avsedda för friluftsliv. De områden som har inrättats ska vid tillämpningen av miljöbalken anses som naturreservat.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är områden med sammanhängande produktiv skogsmark, där markägaren frivilligt har beslutat att inte utföra åtgärder som kan skada områdets naturvärde, kulturmiljö eller sociala värde. Området ska finnas dokumenterat i plan eller annan handling.

Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp med statistikens övriga tre former, utifrån Skogsstyrelsens definition av frivilliga avsättningar. Definitionen i sig förhindrar överlapp med övriga former, genom att markägarens frivilliga beslut innebär en gräns mot formellt skydd och kravet på produktiv skogsmark innebär en gräns mot improduktiv skogsmark. Kravet på dokumentation betyder att beslutet är fattat vid planering av markanvändningen. Det innebär i sin tur en gräns mot hänsynsytor, vilka beslutas vid operativ planering. Det

förekommer dock glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen.

Frivilligt avsatt skogsmark för naturvårdsändamål inryms i sektorsansvaret, konkretiserat som arealmål i etappmål och tidigare delmål. En annan drivkraft är skogsägarnas avtal med certifieringsorganen FSC alternativt PEFC. I deras skogsbruksstandarder ingår att avsätta minst 5 procent av den produktiva skogsmarken för naturvårdsändamål, i första hand nyckelbiotoper. I dessa skogsbruksstandarder tillåts visst överlapp mellan frivilliga avsättningar och formellt skydd.

Reglering: Reglering i lag saknas.

Varaktighet: Fastighetsägaren beslutar själv om inrättande eller upphörande av de frivilliga avsättningarna. För certifierade fastighetsägare inom FSC alternativt PEFC finns regelverk för varaktighet och utbyttbarhet.

Beslutande: Fastighetsägaren

Tillsynsmyndighet: Eftersom frivilliga avsättningar inte har en juridisk innebörd finns ingen tillsynsmyndighet. Skogsstyrelsen har ett ansvar för uppföljning. För certifierade fastighetsägare finns kontrollsystem inom FSC alternativt PEFC.

Hänsynsytor

Vid skogsbruksåtgärder på mark som omfattas av skogsvårdslagen, ska hänsyn tas till naturvårdens intressen. Omfattningen av den hänsyn som kan krävas, regleras av bestämmelser om intrångsbegränsning. Hänsyn kan innebära att träd, trädsamlingar eller döda träd lämnas kvar vid olika åtgärder. Det som lämnas i samband med skötsel av skogsmark bör skyddas vid kommande åtgärder. Med få undantag kan krav ställas på återställande av skada som uppstått till följd av skogsbruksåtgärd. Den som inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för en föreskrift enligt 30 §, kan dömas till böter.

Reglering: 30 § skogsvårdslagen

Varaktighet: Sparas så länge ytan håller tillräckligt höga naturvärden. Det är inte straffbart att avverka hänsynen såvida inte Skogsstyrelsen beslutat om ett förbud.

Beslutande: Riksdagen

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som inte är produktiv enligt skogsvårdslagens definition. Med andra ord är det skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder **inte** kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Exempel på improduktiv skogsmark är fjällbjörkskog, fjällbarrskog, träd- eller buskbevuxna myrar och glest trädbevuxna hållmarksområden. Enligt 13 a § skogsvårdslagen regleras brukandet av improduktiv skogsmark.

Regioner

Där det är möjligt redovisas statistiken på de regionala indelningarna ovan och nedan den fjällnära gränsen, regioner (naturgeografiska regioner SUS), landsdelar och län. Statistikens fyra former har olika förutsättningar för att redovisas på olika typer av regioner, beroende på skillnader i dataunderlag för beräkningar.

Fjällnära gräns

Gräns för vad som räknas som fjällnära skog. Sammanställd 1993 och 1994 av SLU, Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019. Skogsstyrelsen ansvarar för geodata över den fjällnära gränsen.

Regioner (naturgeografiska regioner SUS)

En regionindelning som används för uppgifter om skogsmark. Indelning i fem naturgeografiska regioner anpassade till länsgränserna och den fjällnära gränsen. Indelningen gjordes i *Skogsvårdsorganisationens Utvärdering av Skogspolitiken (SUS)* 2001. De regioner som används i statistiken har anpassats till gällande indelning för län och fjällnära gräns.

Landsdelar

En indelning av Sverige i fyra regioner, anpassade efter länsgränserna. Arealen för varje landsdel motsvarar den sammanlagda arealen av de ingående länen. De områden som används i statistiken har anpassats till aktuell indelning för län.

Karta 6.1. Regioner (naturgeografiska regioner SUS) och län

Fjällnära region (region 1):

Norrbottnens, Västerbottnens, Jämtlands och Dalarnas län ovan den fjällnära gränsen.

Nordboreal region (region 2):

Norrbottnens och Västerbottnens län nedan den fjällnära gränsen.

Sydboreal region (region 3):

Jämtlands, Västernorrlands, Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län nedan den fjällnära gränsen.

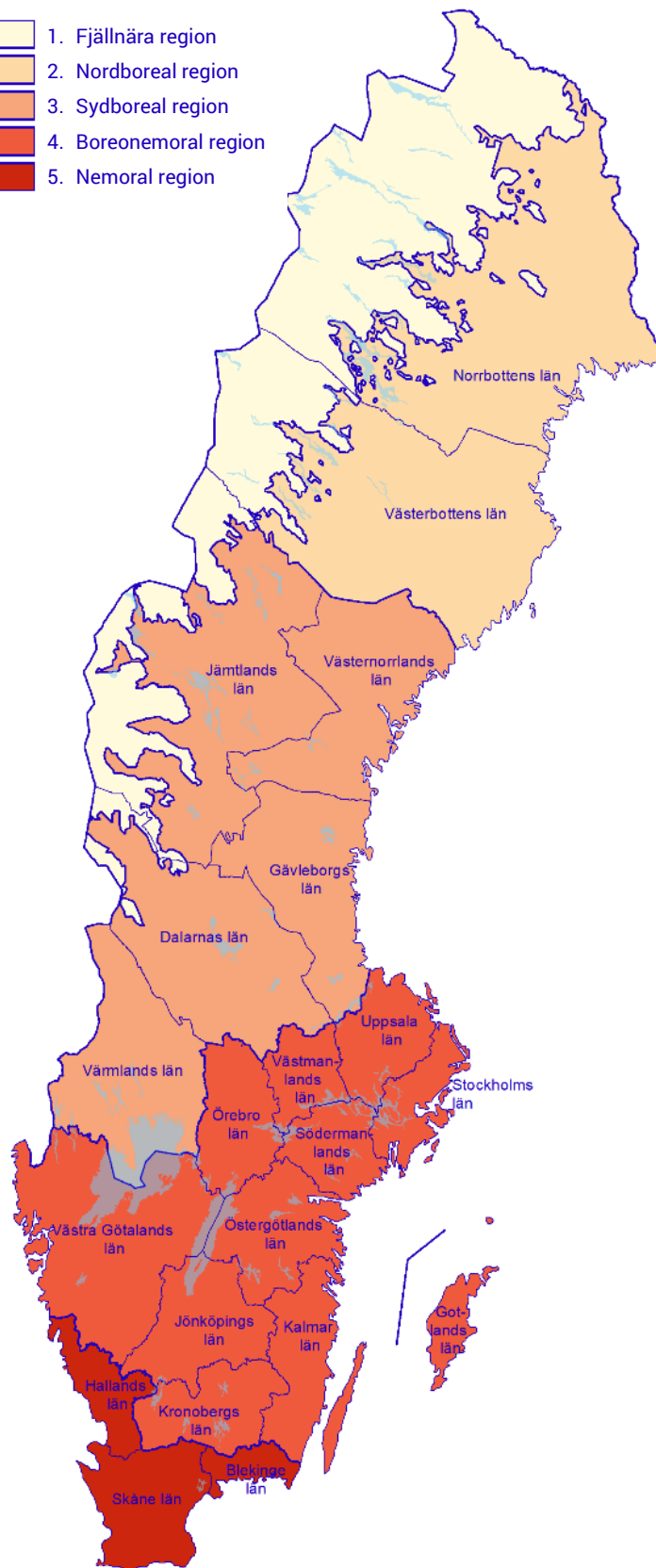
Boreonemoral region (region 4):

Örebro, Västmanlands, Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands, Västra Götalands, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län.

Nemoral region (region 5):

Hallands, Blekinge och Skåne län.

- 1. Fjällnära region
- 2. Nordboreal region
- 3. Sydboreal region
- 4. Boreonemoral region
- 5. Nemoral region

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Karta 6.2. Landsdelar och län

Norra Norrland:

Norrbottnens och Västerbottnens län.

Södra Norrland:

Jämtlands, Västernorrlands och Gävleborgs län

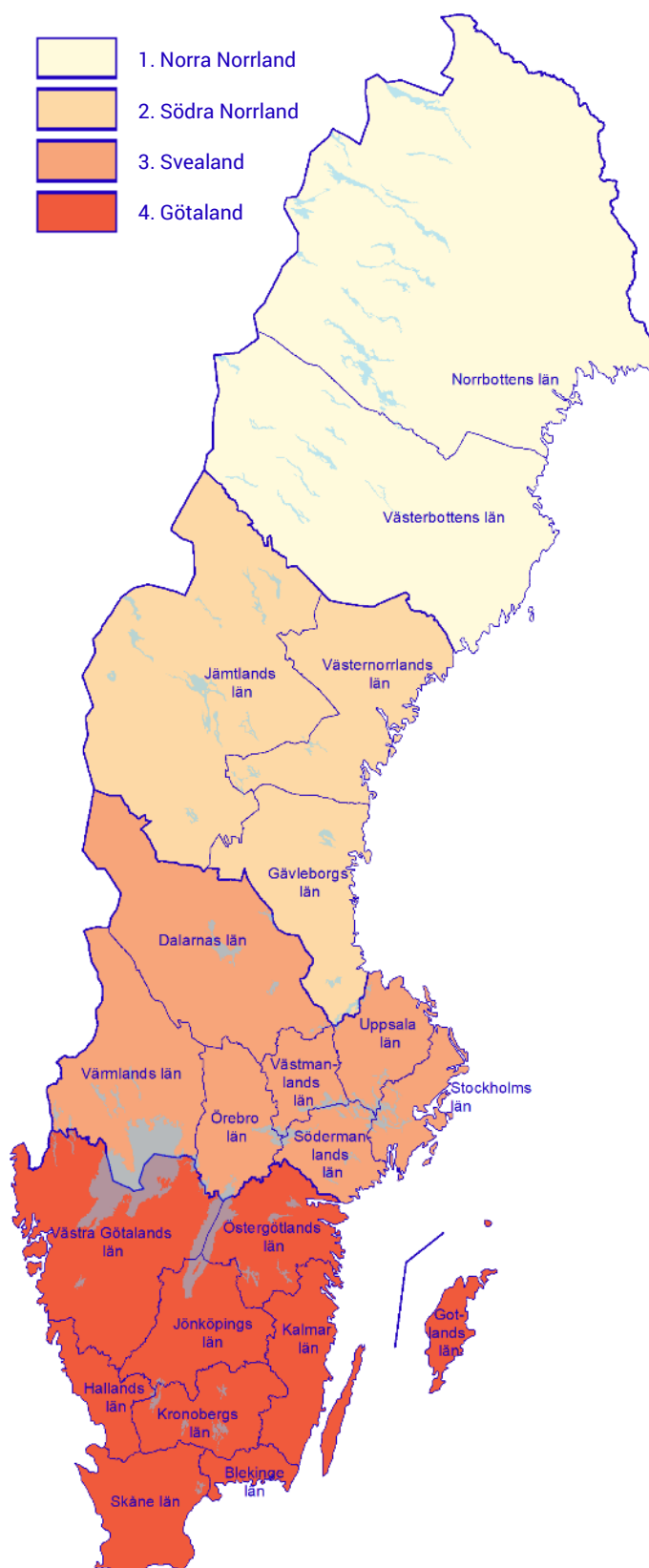
Svealand:

Dalarnas, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Uppsala, Stockholms och Södermanlands län

Götaland:

Östergötlands, Gotlands, Västra Götalands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Hallands, Blekinge och Skåne län.

Källa: SCB

Statistikens framställning

Formellt skyddad skogsmark

Följande koordinatsatta register och geodata har använts vid produktion av statistik över formellt skyddad skogsmark.

Tabell 6.1. Indata till officiell statistik över formellt skyddad skogsmark 2023-12-31

Register, innehåll i uttag	Datum för uttag	Referensdatum om annat än uttagsdatum	Registeransvarig
VIC Natur: Nationalparker, naturreservat och skogligt biotopskyddsområde (gällande)	2024-02-07	Ursprungligt gällandedatum t.o.m. 2023-12-31	Naturvårdsverket
VIC Natur: Natura 2000 SCI-områden med utpekade skogshabitat	2024-02-07	Beslutsdatum t.o.m. 2023-12-31	Naturvårdsverket
VIC Natur: Naturreservat (beslutat och överklagat)	2024-01-10	Ursprungligt beslutsdatum t.o.m. 2023-12-31	Naturvårdsverket
Skogliga biotopskyddsområden, beslutade ej laga kraft	2024-03-11	Beslutsdatum t.o.m. 2023-12-31, lagakraftvunnet datum fr.o.m. 2024-01-01 samt områden som saknar lagakraftvunnet datum	Skogsstyrelsen
Nationalstadsparken	2024-03-07		Länsstyrelserna
VIC Natur: Naturvårdsverkets naturvårdsavtal	2024-02-26	Avtalsdatum start t.o.m. 2023-12-31, avtalsdatum slut fr.o.m. 2024-01-01	Naturvårdsverket
Skogsdataportalen: Skogsstyrelsens naturvårdsavtal inkl. vitryggsavtal s.k. Bergvikavtal	2024-02-21	Avtalsdatum t.o.m. 2023-12-31	Skogsstyrelsen
NO/NS-bestånd inom Sveaskogs ekoparker	2024-02-15		Skogsstyrelsen
VIC Natur: Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar, SNUS ägda av Fortifikationsverket	2018-12-21, modifiering 2022-01-28		Naturvårdsverket
Områden på Fastighetsverkets mark efter samråd 1 april 2010	2020-10-12	2010-04-01	Naturvårdsverket
Markersättningar från FIDOS: NV-fastigheter med statusen "Ägd", intrång och bidrag	2024-01-09 samt rättning med 2024-01-18	Avtalsdatum och beslutsdatum t.o.m. 2023-12-31	Naturvårdsverket
VIC Natur: Områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk, endast områden med reservatsbeslut	2024-01-10		Naturvårdsverket
Natura Naturtypskartering NNK	2024-01-09		Naturvårdsverket
Topografi 10: Län- och kommunindelning	Januari 2024		Lantmäteriet
Skogsdataportalen: Fjällnära gräns	2021-02-09		Skogsstyrelsen
Nationella Marktäckedata bas ogeneraliserad, version 1.1	2024-01-30	2018	Naturvårdsverket
Nationella Marktäckedata tilläggsskikt produktivitet, version 1.1	2024-01-30	2018	Naturvårdsverket
VIC Natur: Markägarkartan	2024-02-26	2023	Naturvårdsverket

Naturvårdsregistret (NVR)

Enligt *Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken* ska länsstyrelsen föra ett register över formellt skyddade områden⁶ och andra förhållanden för naturvården i Sverige. Naturvårdsverket ska föra ett sammanfattande nationellt register, det så kallade Naturvårdsregistret (NVR). Det är källa till stora delar av den officiella och nationella statistiken om skyddad natur som presenteras i den här rapporten. Det används även till andra nationella sammanställningar. NVR utgör också grunden för internationell rapportering av skyddade områden.

Inom ramen för IT-systemet VIC-Natur har Naturvårdsverket och länsstyrelserna ett gemensamt register med både administrativa data och områdesgränser i form av geodata. I kartdatabasen finns både geodata som genereras via naturvårdsarbetet och digitala kartor från Lantmäteriet. Tillsammans underhåller myndigheterna systemet. Naturvårdsregistret ersätter det tidigare registret och den så kallade NAVO-databasen, där digitala gränser förts av Lantmäteriet (Metria).

Uppgifter om skyddad natur i Sverige är till stora delar hämtade från VIC-Natur, där bland annat NVR ingår. I början av statistikens produktionsår görs det registeruttag som ligger till grund för statistiken med referensdatum 31 december föregående år. Det omfattar områden som har beslutats och vunnit laga kraft senast den 31 december det året. Statistik som produceras och publiceras under 2024, har referensdatum 2023-12-31.

Navet

Navet är Skogsstyrelsens ärendehandläggningssystem för områdesskydd. Det inkluderar samtliga av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal. Registret innehåller både administrativa data och geodata i form av polygoner för varje objekt. De biotopskyddsområden som ingår i statistiken har beslut som har vunnit laga kraft till och med den 31 december vid referensåret. De biotopskyddsområden som är beslutade men inte har vunnit laga kraft presenteras i en egen skyddsform inom formellt skydd.

Via ett automatiskt system hämtas data från Navet till NVR. Data från Navet levereras därmed till SCB via det NVR-uttag som Naturvårdsverket/Metria gör. Beslutade områden som inte vunnit laga kraft hämtas direkt från Skogsstyrelsen.

---

⁶ Beslut enligt 7 kap. Miljöbalk (1998:808)

Nationella marktäckedata (NMD)⁷

NMD är en kartering av Sverige, med syfte att tillhandahålla grundläggande information om hela landskapet och hur det förändras. Data har tagits fram under ledning av Naturvårdsverket, i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, SCB, Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samt SLU.

Data består av en baskartering i 25 tematiska klasser, fördelade på tre hierarkiska nivåer. Karteringen är i rasterformat med 10 meters upplösning och en minsta karteringsenhet på ned till 0,01 hektar. Utöver baskarteringen finns tilläggs-skikt med kompletterande information om objekthöjd, objektäckning, skoglig produktivitet, markanvändning och låg fjällskog.

Till statistiken över formellt skyddad skogsmark i den här rapporten har den andra versionen av NMD använts, med beteckning NMD 1.1 och basår 2018.

Sveaskogs beståndsregister över skyddad areal i ekoparksavtal

Sveaskog har tillhandahållit geodata över beståndsindelning av områden som ingår i samtliga ekoparker.

Referensdatum

Statistiken redovisar formellt skyddad natur som vid datumet 2023-12-31 hade status laga kraft/gällande.

Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart även om det överklagas. Beslutet vinner dock laga kraft först tre veckor efter att det har delgivits berörda sakägare, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum kan finnas områden som är beslutade men som inte vunnit laga kraft, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade. Naturreservat och biotopskyddsområden som endast var beslutade vid referensdatum men ej hade vunnit laga kraft, redovisas i en egen kategori.

Bearbetningar

För naturreservat har endast de delar som har föreskrifter mot skogsbruk räknats som skyddade. Inom Natura 2000-områden (SCI) med utpekade skogshabitat, inkluderas endast de delar som har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskartan (NNK).

Naturvårdsavtal som avser Sveaskogs ekoparker inkluderar enbart arealerna inom naturvårdsmål där skogen lämnas orörd eller naturvårdsmål med naturvårdande skötsel (NO respektive NS).

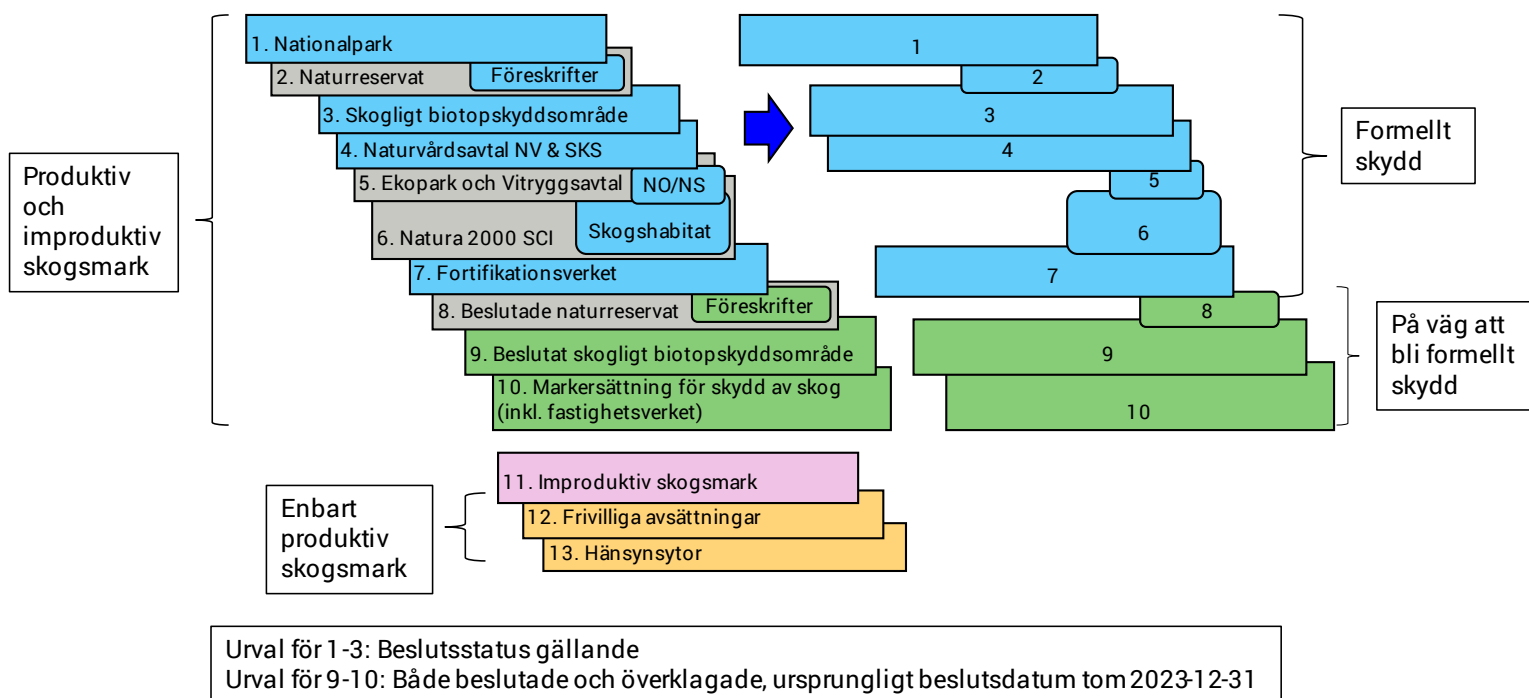
⁷ <https://www.naturvardsverket.se/verktyg-och-tjanster/kartor-och-karttjanster/nationella-marktackedata>

Områden inom åtgärdsprogram för vitryggig hackspett, så kallade vitryggsavtal, är en delmängd av Skogsstyrelsens naturvårdsavtal med undertyp Bergvikavtal. För Skogsstyrelsens naturvårdsavtal har undertyperna Bergvikavtal och Ekoparker valts bort för att undvika dubbelräkning, då dessa avtal finns registrerade i separata geodata.

Då områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk endast finns för de områden där det finns reservatsbeslut, har det gjorts en justering av skyddsformen *Markersättning för skydd av skog*. För bidragsavtal inkluderas endast de områden som ligger inom gällande eller beslutade naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk. Det har även gjorts en rättelse för arealen intrångsersatt mark för naturreservat Nynäs (NVRID: 2001921), eftersom hela området som intrångsavsattalet täcker inte är skyddad mot skogsbruk. Intrångsersättningen har därför klippts mot den utökade föreskriftsfilen för området.

Nationella Marktäckedata (NMD) bas ogeneraliserad version 1.1 har använts för att ta fram total skogsmarksareal och areal produktiv skogsmark inom formellt skyddad skogsmark. De olika skyddstyperna har lagts samman enligt prioritetsordningen i Figur 6.1, för att exkludera överlappande ytor och undvika dubbelräkning av arealer. Där arealerna redovisas inklusive överlapp med övriga skyddsformer, har överlapp mellan gällande och beslutade/överklagade naturreservat tagits bort, eftersom det kan röra sig om samma reservat som både är gällande och berörs av ett överklagat beslut.

Figur 6.1. Exkludering av överlappande arealer skogsmark

Nyttillkomna arealer

Nyttillkomna arealer inom formellt skyddad skogsmark är endast de områden som inte var med i föregående års statistik över formellt skyddad skogsmark. De räknas fram genom att föregående års formellt skyddade områden (2022-12-31), i form av geodata (digitala kartor), tas bort från data för årets formellt skyddade områden (2023-12-31). Det förekommer att en del av det som var skyddat föregående år, inte längre är det vid aktuellt referensår. Områden kan upphöra att vara skyddade eller flyttas mellan olika typer av skyddsformer. Det förekommer även rättningar av naturvårdsregistret, som påverkar tidigare års skyddade arealer. Därför går det inte att göra beräkningen genom att endast subtrahera aktuellt års arealer med föregående års arealer. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata.

Frivilliga avsättningar

Indata

Datainsamlingen för frivilliga avsättningar sker med tre olika metoder, beroende på typ av fastighetsägare. För några större fastighetsägare inhämtar Skogsstyrelsen geodata i sin helhet årligen. Det utgör cirka 45 procent av de frivilliga avsättningarna. För övriga certifierade skogsägare inhämtas arealuppgifter via en årlig enkät till den som innehar ett direktcertifikat eller ansvarar för ett gruppcertifikat inom FSC alternativt PEFC. Svaren bygger på uppgifter i certifikatinnehavarnas register. För icke certifierade fastighetsägare inhämtas arealuppgifter intermittent, senast via en ny undersökning som genomfördes 2018. Ungefär 16 procent av de frivilliga avsättningarna är från icke certifierad skogsmark.

Bearbetning

För de frivilliga avsättningar där det har funnits tillgång till geodata, har överlappsanalyser gjorts mot formellt skydd och mot ägoslagskarteringen i NMD. Ytor som överlappar formellt skydd, annat ägoslag eller improduktiv skogsmark har tagits bort.

För arealuppgifter som har inhämtats via enkät, har viss bearbetning behövts för att hantera totala och partiella bortfall. Det har gjorts genom användning av hjälpdata, imputering av tidigare års svar eller via medelvärdesimputering från övriga svarande. Bortfallet är mycket lågt.

Arealen frivilliga avsättningar för icke-certifierade markägare har beräknats via skattning av icke-certifierad produktiv skogsmark multiplicerat med andel frivilliga avsättningar för denna grupp, vid uppföljningen för år 2010. Den skattningen har använts fram till 2016. Därefter genomfördes en ny undersökning som har använts från 2018 och framåt.

Hänsynsytor

Indata

Skogsstyrelsen har inventerat hänsyn vid föryngringsavverkning regelbundet mellan 1999 och 2017 i undersökningen Polytax (P0/1). Där drogs ett stickprov av avverkningsanmälningar för föryngringsavverkning, enligt urvalsmetoden Probability Proportional to Size (PPS), i hänsynsuppföljningens slumpmässiga urval. Avverkning i ädellövskog ingick inte i urvalet. Avverkningsytorna inventerades före avverkning (P0) och sedan efter avverkning (P1), för att följa upp vilken hänsyn som hade lämnats. De typer av hänsyn som ingår i statistiken är hänsynskrävande biotoper, skydds-zoner, samt övrig sparad mark med hänsynssyfte. Samtliga är inventerade efter föryngringsavverkning (P1). Impediment och hänsyn till kulturmiljöer ingår inte här.

Från 2016 fram till 2023 gjordes inventeringen i den nuvarande hänsynsuppföljningen, med 2023 som den sista säsongen för hänsynsuppföljningen.

De redovisade årtalen avser avverkningssäsonger och sträcker sig från sensommar till försommar efterföljande år. Antalet inventerade objekt varierade i P1, men var mellan 600 och 700 från avverkningssäsongen 2009/2010 till 2012/2013. Därefter 250 till 350 vid de sista två säsongerna som inventerades. Det gäller också inventering av säsongerna runt 2016/2017. Vid de sista säsongerna, runt 2018/2019, har antalet inventerade objekt varit mellan 300 och 450. Även den totala mängden avverkningsanmälningar som inkommer till Skogsstyrelsen varierar från år till år, beroende på konjunktur, väder, skogsskador, med mera. Sedan 2010 har avverkningsanmälningarna varierat mellan 50 000 och 70 000 per år.

Bearbetning

Statistiken avser rullande treåriga medelvärden. För att kunna samredovisa hänsynsarealer med de andra tre formerna har säsong-noteringen i tabeller och figurer förenklats. Normalt redovisas midsäsongen för ett treårsmedelvärde, men i tabeller med statistik för alla fyra former finns behov av att ange enbart ett årtal. Det blir då det första årtalet i midsäsongen som visas. Till exempel avser 2017 egentligen säsongerna 2016/2017, 2017/2018 och 2018/2019.

Med data från Polytax-inventeringen och hänsynsuppföljningen skattas andelen hänsyn, det vill säga arealen hänsyn i relation till föryngringsavverkad areal. De skattade andelarna hänsynsytor kombineras sedan med statistik om avverkad areal från Riksskogstaxeringen för att ge en hänsynsareal.

I den här statistiken ska skattningar till och med 2023 redovisas. För att kunna ge en uppskattning om det senaste året har utvecklingen av hänsynsarealen hållits konstant från det senaste skattade värdet, midsäsong 2018/2019. Med det menas att samma andel hänsyn som

ordinarie tidserie slutat på, midsäsong 2018/2019, har återanvänts för därpå följande år, med stöd av nya skattningar av avverkad areal från Riksskogstaxeringen. Efter treårsmedelvärdet för säsongen 2018/2019 saknas statistik om slutavverkad areal och de senaste hänsynsarealerna har adderats i två år fram till 2023. De senaste åren av adderingar revideras sedan i kommande beräkningar, när ett nytt treårsmedelvärde för avverkningsstatistik finns tillgängligt.

Om Riksskogstaxeringen reviderar tidigare skattningar för slutavverkad areal, behöver även skattningar för arealen hänsyn revideras. Diagram 4.2 visar avverkad areal från Riksskogstaxeringen med femårsmedel. Den visar därmed inte samma värden som används i beräkningen av arealer hänsynsytor.

Tidserien för skattningarna från Polytax-inventeringen har sin början kring år 2000. I de ackumulerade värden som redovisas ingår en uppskattning av hänsynen som har lämnats från 1993 till dess att skattningar från Polytax tar vid. Det gjordes tre enskilda utredningar där hänsynen inventerades; 1993, 1995 och 1997. För de mellanliggande åren har medelvärden av andelen hänsyn skapats. Inventeringarna från 1993 och 1995 inkluderade dock bara hänsynsytor som var mindre än 0,5 hektar. Det gör att hänsynsarealen är underskattad för perioden 1993 till 1996.

Ingen separat tidserie utan överlapp kan skapas för hänsynsarealen, eftersom inventeringar är baserade på ett stickprov och det saknas geografiska data för samtliga årtal och hänsynsytor. Hänsynen inventeras vid föryngringsavverkning på produktiv skogsmark. Därför bör inga överlapp finnas mot formellt skyddad mark eller improduktiv skogsmark. En uppskattning av överlapp mot frivilliga avsättningar gjordes i arbetet med SLU skogliga konsekvensanalyser (SKA15)⁸. Det visade att det fanns överlapp på motsvarande 1,6 procent av den avverkade arealen. Det motsvarar nästan 3 000 hektar vid en avverkad areal på 185 000 hektar. Studien gjordes på data som fanns för årtalen 2008 till 2012 från Polytax. Det finns inte tillräckligt underlag för att kunna bedöma hur överlapp för hela tidserien ser ut.

Improduktiv skogsmark, SLU Riksskogstaxeringen

Indata

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är statistikansvarig myndighet för officiell statistik över *Skogarnas tillstånd och förändring*, där den totala arealen skogsmark i Sverige skattas med hjälp av Riksskogstaxeringen.

---

⁸ <https://www.skogsstyrelsen.se/mer-om-skog/skogliga-konsekvensanalyser/skogliga-konsekvensanalyser-2015/>

Det är en stickprovsundersökning till största delen baserad på fältinventering av provytor i hela landet.

Referensår

Statistiken visar femårsmedelvärde för perioden 2019 till 2023, där 2021 är mittår. Egentligt referensår för statistik över improduktiv skogsmark är således 2021. Det redovisas i de tabeller och diagram som endast innehåller statistik över improduktiv skogsmark. I de tabeller och diagram som visar alla fyra former tillsammans, anges det gemensamma referensåret 2023. För den improduktiva skogsmarken är det ett årtal som anges endast i denna rapport. I annan redovisning anges referensår 2021 för samma siffror. I diagram 1.3 kallas årtalen för ”rapportår”, för att tydliggöra detta.

Bearbetning

Sveriges totala skogsmarksareal, liksom produktiv och improduktiv skogsmark, skattas med hjälp av data från SLU Riksskogstaxeringen. För att ta bort arealer som överlappar formellt skydd, har SLU beräknat den improduktiva skogsmarkens andel av total skogsmark inom formellt skydd, med NMD 1.1 som underlag. Andelen har multiplicerats med skattningen av total areal improduktiv skogsmark enligt Riksskogstaxeringen. Det ger arealen improduktiv skogsmark inom formellt skydd. Därefter har den totala skattningen av total areal improduktiv skogsmark enligt Riksskogstaxeringen reducerats med areal improduktivt inom formellt skydd.

Beräkningen har utförts länsvis och ovan/nedan fjällnära gränsen. Därefter har regionernas och hela landets sammanlagda reducerade areal beräknats.

Statistikens kvalitet

Statistikens fyra former/delmängder skiljer sig åt avseende:

- juridik, innebörd och varaktighet
- metod för insamling av indata
- möjlighet att reducera överlapp mellan former och undvika dubbelräkning av arealer
- kvalitet och upplösning i dataunderlag

Med anledning av dessa skillnader, samt att statistiken inte är värderad i relation till nationella eller internationella mål, kan summeringar av de fyra formerna vara missvisande. I den officiella statistiken summeras de därför inte.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild kvalitetsdeklaration på SCB:s webbplats, www.scb.se/MI0605.

Formellt skyddad skogsmark

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifterna i naturvårdsregistret uppdateras och förbättras kontinuerligt. Arealer revideras på grund av förändringar i den geometriska utbredningen av skyddade objekt, exempelvis när en utvidgning eller ny inmätning görs. Under 2010-talet har det genomförts insatser för att förbättra registrets kvalitet avseende geodata. I flera fall har det inneburit en förändring av objektens ytor. Andra förändringar som kan göras är att felklassade objekt korrigeras.

Registret är levande, genom att det kontinuerligt förändras. Det gäller även redan registrerade objekt. Uttag vid olika tidpunkter kan därmed generera olika resultat, även om referenstidpunkten för objektens besluts- eller gällandedatum är samma. Uttag görs vid ungefär samma tidpunkt inför varje års statistikproduktion. Fastställda rutiner för kontroll av registeruttaget tillämpas. Kontrollerna görs av både Metria och SCB.

Navet

Navet är Skogsstyrelsens interna ärendehanteringssystem, som innehåller samtliga av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal. Enligt Skogsstyrelsens dokumentation håller databasen en god kvalitet. Registret är levande, genom att det kontinuerligt förändras. Det gäller även redan registrerade objekt. Uttag vid olika tidpunkter kan därmed generera olika resultat, även om referenstidpunkten för objektens besluts- eller gällandedatum är samma. Jämförelser mot senare uttag från registret görs i regel inte.

Via ett automatiskt system hämtas data från Navet till Naturvårdsregistret (NVR). Data från Navet levereras därmed till SCB via det NVR-uttag som Naturvårdsverket/Metria gör. Beslutade ej gällande biotopskyddsområden hämtas direkt från Skogsstyrelsen.

Sveaskogs beståndsregister över skyddad areal i ekoparksavtal

Sveaskog har tillhandahållit geodata över beståndsindelning av områden som ingår i samtliga ekoparker. Endast områden med målklass Naturvård orörd (NO) och Naturvård skötsel (NS) har analyserats och medräknats i statistiken. Uppgifter och avgränsning i kartan kommer från Sveaskog.

Nationella marktäckedata (NMD)

Karteringen i NMD baseras på en kombination av satellitdata och information från laserskanning av Sverige. I mindre utsträckning tar den även stöd av befintliga kartunderlag. Den har en minsta redovisningsenhet på 1 pixel (0,01 ha), med undantag för vatten som baseras på Lantmäteriets data och åkermark som till största delen baseras på LPIS data från Jordbruksverket.

Aktualiteten för data i NMD beror på de underliggande datakällorna. Kartan har aktualitet 2018. Ingående klasser, förväntad noggrannhet, produktivitet, fjällskog och karteringsmetodik framgår av NMD:s produktbeskrivningar⁹.

Definition av skogsmark

Karteringsmetoden för det som i NMD benämns som skogsmark har anpassats till definitioner i Skogsvårdslagen, där höjd mer än 5 meter och krontäckning mer än 10 procent definieras. Generaliseringen av data har anpassats för att i möjligaste mån skapa en avgränsning av skogsmark, en så kallad skogsmask, som är jämförbar med de regler som används i SLU Riksskogstaxeringen (RT). NMD har utvärderats mot fältinventerade punkter i RT och jämförts med skattade arealuppgifter för skog därifrån.

Överensstämmelsen mellan klassningen av skog i NMD och fältinventerade punkter i RT bedöms vara mycket bra. Jämförelser av den skattade skogsmarksarealen i RT och motsvarande areal i NMD stämmer bra på nationell nivå, men det finns variationer på länsnivå. När den skattade arealen av skogsmark i RT jämförs med NMD:s areal av skogsmark, har NMD nationellt sett 4 procent mindre areal skogsmark än RT. Jämförs tilläggsinformation för produktivitet, ogeneraliserad version, har NMD nationellt sett 2 procent mindre areal produktiv skogsmark än RT. Det finns större avvikelser på länsnivå.

NMD har använts sedan 2018 års statistik. Till och med 2017 års statistik användes *Naturtypskartering av skyddade områden i Sverige* (KNAS) för beräkning av naturtyper. KNAS hade en avgränsning av skogsmark som var baserad på Lantmäteriets terrängkarta från 2000 till 2006. Även övriga naturtypsklasser i KNAS baserades på material och metoder med delvis annan definition.

Frivilliga avsättningar

Statistikens tillförlitlighet är god för det underlag som Skogsstyrelsen får i form av heltäckande kartmaterial (geodata). Eventuella överlapp med formellt skyddad skogsmark och andra ägoslag än produktiv skogsmark exkluderas utifrån Nationella marktäckedata, för att anpassa underlaget till Skogsstyrelsens definition av frivilliga avsättningar.

Svarsfrekvensen i enkäten är bra. Endast någon enstaka aktör med liten areal har totalt bortfall. Ytterligare några aktörer har partiellt bortfall, men det minskar varje år. Felaktiga svar hanteras via rimlighetskontroller, till exempel mot tidigare år. Svar som inte följer definitionen, som enbart produktiv skogsmark och ej överlappande mot

---

⁹ <https://www.naturvardsverket.se/verktyg-och-tjanster/kartor-och-karttjanster/nationella-marktackedata/ladda-ner-nationella-marktackedata/>

formellt skydd, riskerar att ge en viss överskattning. Det hanteras via intermittenta kvalitetsstudier. I takt med att ny och mer komplett rapportering inkommer, reviderar Skogsstyrelsen tidigare års statistik.

För gruppen icke certifierade fastighetsägare görs intermittenta separata undersökningar. De står för cirka 16 procent av de frivilliga avsättningarna och senaste gången de undersöktes var 2018.

För närvarande pågår förändringsarbeten som kan komma att påverka den framtida statistiken. Idag är det inte möjligt att redovisa formen uppdelat på ovan och nedan den fjällnära gränsen och regionala jämförelser ska göras med försiktighet. Förhoppningen är att rapportering med geodata ska öka kontinuerligt.

Hänsynsytor

Tillförlitligheten anses totalt sett vara god. Resultaten presenteras som glidande treårsmedeltal för att kunna redovisas på landsdelsnivå. Statistikens tillförlitlighet är god för mätsäsongerna 2000/2001 till 2014/2015, samt 2016/2017 till 2018/2019, med data från Polytax och hänsynsuppföljningen, samt skattningar från enskilda uppföljningar 1993, 1995 och 1997. För dessa mätperioder är dataunderlaget baserat på inventering i skogen. Statistik för övriga årtal bör ses som preliminära eller prognoser.

Två kontrollinventeringar har utförts inom Polytax. Inventeringspersonalen har även gjort årliga kalibreringsövningar för att säkerställa inventeringens kvalitet. Kontrollinventering är utförd vid två tillfällen i den hänsynsuppföljning som treårsmedelvärdet 2016/2017 baseras på.

Hänsynsarealens felmarginal för hela landet, har beräknats för säsongerna 2000/2001 till 2014/2015, samt för 2016/2017. Felmarginalen varierar beroende på hur många objekt som har blivit inventerade respektive år. Felmarginalen varierar mellan 1,3 vid säsong 2000/2001 och 0,7 för säsong 2016/2017 till 2018/2019. Ingen egentlig trend går att utläsa.

Statistiken om ackumulerad hänsynsareal är baserad på andelsskattningar för hänsyn, som sedan kombineras med arealskattningar för slutavverkning. När ny och mer aktuell statistik om avverkad areal publiceras, innebär det att skattningarna för arealen hänsyn behöver revideras. Statistiken över avverkad areal är treårsmedelvärden. Därför kommer det för varje ny publicering att göras en justering av de två föreliggande referensåren av hänsynsareal. Det beror på att det nya och mer aktuella treårsmedelvärdet utgör grunden i beräkningen.

Det finns ingen utredning gjord om hänsynsyornas varaktighet över tid. Det innebär att inget avdrag har gjorts för hänsynsytor som

eventuellt försvunnit under tidseriens gång, vilket troligtvis bidrar till att överskatta arealen hänsynsmark.

Improduktiv skogsmark

Data för årets redovisning bygger på en fullständig 5-årig insamlingsperiod, enligt nuvarande metod.

SLU Riksskogstaxeringen, skogsmark totalt

Statistikens tillförlitlighet för total areal skogsmark är mycket god. Det statistiska medelfelet skattas till 0,8 procent för hela landet, med 1 till 5 procent för regionerna.

Produktiv skogsmark

Statistikens tillförlitlighet för total areal produktiv skogsmark är mycket god. Det statistiska medelfelet skattas till 0,9 procent för hela landet, med 1 till 7 procent för regionerna.

Improduktiv skogsmark

Statistikens tillförlitlighet för total areal improduktiv skogsmark är god. Det statistiska medelfelet skattas till 2,4 procent för hela landet, med 4 till 12 procent för regionerna.

Förändringar jämfört med föregående års statistik

För statistikens alla delar har dataunderlaget förbättrats under det senaste året. Det ger en högre kvalitet i statistiken, men innebär samtidigt att jämförelser med tidigare års uppgifter ska göras med försiktighet.

Formellt skyddad skogsmark

Statistik över markägare beräknas med hjälp av Naturvårdsverkets markägarkarta. Från och med 2023 års version av kartan saknas uppgifter om Fortifikationsverkets markinnehav. Det hamnar därmed i kategorin *Utanför Markägarkartan*, tillsammans med privata skogsägare och markägare som taxerar mindre än 1 000 hektar skogsmark. Tidigare har Fortifikationsverkets arealer redovisats i kategorin *Fastighetsverket och övriga statliga myndigheter*. Observera att kategorierna av markägare skiljer sig från den uppdelning som görs för Skogsstyrelsens statistik över frivilliga avsättningar och hänsynsytor.

Statistiken över formellt skyddad skogsmark per typ av markägare kompletterades med en ny variabel som visar andel formellt skyddad skogsmark av markägares totala skogsmarksareal.

Frivilliga avsättningar

I samband med publiceringen av statistiken för 2023 har revidering gjorts för åren 2020 till 2022. Orsaken till det är en tidigare överskattning av de frivilliga avsättningarna, som nu har korrigerats. Det innebär att arealerna har sänkts för åren 2020, 2021 och 2022.

Sammantaget rör revideringen cirka 12 000 hektar, vilket motsvarar 1 procent av den totala arealen frivilliga avsättningar.

Hänsynsytor

Skogsstyrelsen har genomfört följande kvalitetsförbättrande åtgärder för statistiken om hänsynsytor:

- Den senaste skattningen om slutavverkad areal avser mittåret som är 3 år bakåt i tiden. Därefter antas slutavverkad areal vara densamma. När ny skattning görs året därpå, behöver alla de tre senaste åren revideras igen.
- SLU Riksskogstaxeringen har reviderat hela den historiska tidserien för slutavverkad areal. Då behöver även arealen hänsyn revideras. Revideringarna är små.
- Skattning av treårsmedelvärde för andelen hänsyn från och med mittåret 2016/17 har beräknats med nya data från Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning. Tidigare var det senaste uppmätta värdet från 2014/2015. Det betyder att de mellanliggande åren har behövt knytas samman med en modelluppskattning. För åren efter 2018/2019 antas andelen hänsyn vara konstant. Det betyder att arealen hänsyn revideras för alla åren efter 2018/2019.

Improduktiv skogsmark

Officiell statistik över skogsmark (produktiv och improduktiv skogsmark) publiceras årligen av SLU¹⁰ och nyttjas och återpubliceras delvis i den statistik som SCB publicerar i den här rapporten.

Den marginella ökningen av den totala arealen improduktiv skogsmark mellan rapportåren 2022 och 2023 är inte statistiskt signifikant. Den minskade arealen improduktiv skogsmark *utanför* formellt skydd i Diagram 1.3 är således främst en konsekvens av att arealen improduktiv skogsmark *inom* formellt skydd har ökat. Av den anledningen redovisas inga tillkomna arealer improduktiv skogsmark i tabellerna 1.4, 1.5 och 1.6.

Revideringar

Revideringar avser ändring av tidigare publicerade värden, på grund av kvalitetsförbättringar. Statistik för tidigare år har reviderats, enligt punkterna nedan. Jämförelser över tid ska inte göras med äldre rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas:

---

¹⁰ <https://skogsstatistik.slu.se/pxweb/sv/OffStat/>

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI06_05/SkyddSkogFrivillig/

- Frivilliga avsättningar: Reviderat 2020 till 2022.
- Hänsynsytor: Mindre förändringar utifrån SLU Riksskogstaxeringens revideringar av slutavverkad areal. Berör referensåren 2018 till 2022.
- Improduktiv skogsmark, reviderat 2021 och 2022. Eftersom SLU:s statistik avser femårsmedelvärden, blir det en eftersläpning på två år för statistiken över improduktiv skogsmark. Samma värden presenteras för de senaste tre åren, för att få jämförbara värden med de andra tre formerna i statistiken.

Bra att veta

Information hos andra myndigheter

Naturvårdsverket

På Naturvårdsverkets webbplats finns information om olika typer av formellt skydd, processen vid bildande av skydd, med mera.

Skogsstyrelsen, formellt skydd

Skogsstyrelsen publicerar officiell statistik om de biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som myndigheten tecknar med skogsägare. Flera faktorer leder till en skillnad mellan Skogsstyrelsens och SCB:s statistik:

- SCB:s statistik utgår från gällandedatum (laga kraft) för objekten. Skogsstyrelsen använder beslutsdatum och inkluderar därmed fler objekt och arealer än SCB, även när samma referensdatum används.
- SCB:s statistik inkluderar så kallade vitryggs- och ekoparksavtal, samt naturvårdsavtal tecknade med kommuner och länsstyrelser. Det ingår inte i Skogsstyrelsens statistik.
- Skogsstyrelsen baserar sin arealuppgift på information i register, medan SCB gör egen arealberäkning med hjälp av geodata.
- SCB räknar bort överlappande arealer. Det gör inte Skogsstyrelsen.

Tabell 6.2. Orsak till skillnad i statistik över biotopskydd och naturvårdsavtal

Typ av orsak	SCB	Skogsstyrelsen
Tidpunkt	Gällande/Laga kraft	Beslutsdatum
Beräkning av arealer	Geodata	Arealer i register
Överlappsanalys	Ja	Nej
Ingår ekoparker och vitryggsavtal (No/Ns)	Ja	Nej
Ingår avtal med kommuner och länsstyrelser	Ja	Nej

Kartverket Skyddad Natur
Naturvårdsverkets webbkarta Skyddad natur är ett verktyg för att hitta skyddade områden i en viss kommun eller län, statistik för enskilda objekt med specifika syften, beslutsmyndigheter eller årtal för bildande. Informationen kommer från det nationella naturvårdsregistret och databasen över Sveriges Natura 2000-områden, samma källor som ligger till grund för den officiella statistiken över Skyddad natur.

<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

SLU producerar och publicerar officiell statistik om Sveriges skogsmark, inom undersökningen Riksskogstaxeringen. Uppgifterna publiceras bland annat i den årliga publikationen Skogsdata, tillsammans med ett aktuellt tema. Tema i 2024 års version av Skogsdata är *Arter*.

Tips vid användning av statistiken

Begrepp inom statistiken över skyddad natur kan skilja sig åt, beroende på i vilket sammanhang och med vilket syfte som uppgifterna har tagits fram. Därför är det viktigt att förstå och vara uppmärksam på vilka definitioner och i vilka sammanhang som statistiken förekommer. Dessa begrepp är viktiga att känna till i användningen av statistiken:

Tabell 6.3. Relationer mellan begrepp i statistiken

Naturreservat med gällande/laga kraft -vunnet beslut	Arealer för markersättningar/marklösen för bildande av naturreservat
Arealer med föreskrifter mot skogsbruk	Areal utan föreskrifter mot skogsbruk
Skyddad skogsmark totalt	Skyddad produktiv skogsmark
Skyddad natur ovan gränsen för fjällnära skog	Skyddad natur nedanför gränsen för fjällnära skog
Överlapp mellan skyddsformer. Inom samma skyddsform eller mellan olika skyddsformer. Natura 2000 överlappar ofta nationalparker eller naturreservat.	

Markägare, klassificeringar i statistiken

Statistik över markägare redovisas för formerna formellt skydd, frivilliga avsättningar och hänsynsytor. Klassificeringen av markägare skiljer sig åt mellan formerna, beroende på att olika dataunderlag har använts i bearbetningen. Information om markägare inom formellt skydd hämtas från Naturvårdsverkets register Markägarkartan. Markägare för frivilliga avsättningar och hänsynsytor hämtas från Skogsstyrelsens register. Följande två tabeller beskriver vad som ingår i statistikredovisningen för formellt skyddad skogsmark (baserad på Markägarkartan) respektive frivilliga avsättningar och hänsynsytor (baserade Skogsstyrelsens data).

Tabell 6.4. Kategorier markägare inom statistik över formellt skyddad skogsmark

Redovisning i Diagram 2.8 och Tabell 2.7

Namn på kategori	Innehåll
Aktiebolag, exklusive Sveaskog	Samtliga aktiebolag som taxerar för minst 1 000 hektar skogsmark, exklusive bolag tillhörande koncernen Sveaskog.
Sveaskog	Bolag tillhörande koncernen Sveaskog.
Statliga verk och myndigheter	Statliga verk och myndigheter, exklusive Fortifikationsverket.
Övriga	Allmännings- och besparingsskogar

Övriga	Svenska kyrkan och andra trossamfund
	Kommuner
	Regionala naturvårdsstiftelser
	Regioner
	Övriga (Handelsbolag, Kommanditbolag, gemensamhetsskogar, stiftelser, fonder och föreningar)
Utanför Markägarkartan	Fastigheter med oklassificerad ägarkategori (Fortifikationsverket)
	Privata skogsägare: Fysiska personer, dödsbon
	Markägare som taxerar för mindre än 1 000 hektar skogsmark

Tabell 6.5. Kategorier markägare inom statistik över frivilliga avsättningar och hänsynsytor

Redovisning i Tabell 3.2 och Diagram 4.3

Namn på kategori	Innehåller
Enskilda	Fysiska personer, dödsbon
	Bolag som inte är aktiebolag
Övriga*	Svenska statliga myndigheter, fonder, stiftelser, med mera, i vars uppdrag ingår att förvalta statlig svensk skogsegendom. Inklusiv Fortifikationsverket
	Statsägda aktiebolag, vars aktier till mer än 50 procent förvaltas av svenska Regeringskansliet. Inklusiv Sveaskog AB.
	Övriga allmänna ägare: Svenska kommuner, regioner, regioner, samt av dessa ägda aktiebolag (mer än 50 procent av aktierna), stiftelser, fonder, med mera.
	Privatägda aktiebolag, som inte är statsägda och inte heller av kommuner eller regioner ägda aktiebolag enligt definitionen under Övriga allmänna ägare.
	Övriga privata ägare: Religiösa samfund inklusive Svenska kyrkan, stiftelser, fonder, ekonomiska och ideella föreningar, bysamfälligheter, gemensamhetsskogar, allmänningar, besparingsskogar, pensionsfonder, häradsallmänningar, med mera.

*I statistiken över frivilliga avsättningar görs även särredovisning av Sveaskogs arealer.

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land

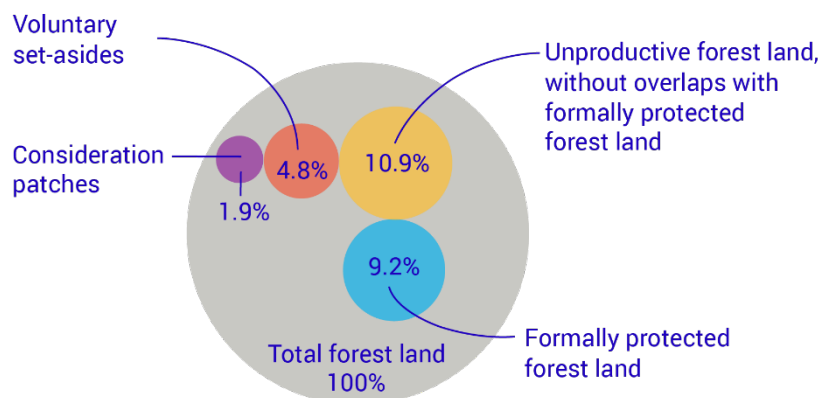
Summary

Forest land is the dominating type of land in Sweden. According to Swedish National Forest Inventory statistics, forest land accounts for 28 million hectares, which corresponds to 68 percent of Sweden's total land area. This high proportion of forest land makes Sweden, second only to Finland, the country in Europe with the highest proportion of forest land in relation to its total land area.

This report presents coherent statistics on various aspects of forest land in Sweden. The statistics are divided into four types:

- formally protected forest land
- voluntary set-asides
- consideration patches
- unproductive forest land

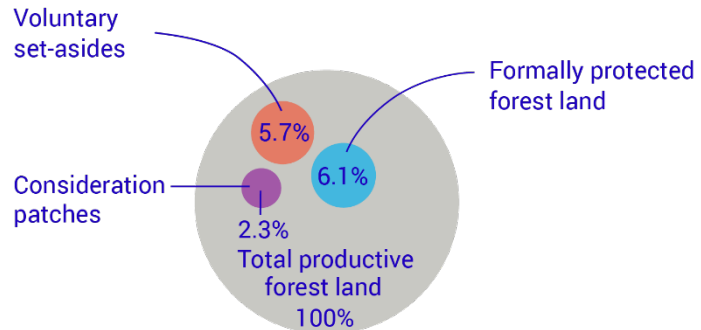
Types of forest land in the statistics, as a percentage of all forest land 2023

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency and the Swedish University of Agricultural Sciences.

The size of the circles corresponds to the actual proportions.

Types of productive forest land, as a percentage of all productive forest land 2023

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency and the Swedish University of Agricultural Sciences.

The size of the circles corresponds to the actual proportions.

Formally protected forest land comprises almost 2.5 million hectares, of which more than 1.4 million hectares are productive forest land. This corresponds to 6.1 percent of Sweden's total productive forest land and 9.2 percent of the total forest land.

Formally protected forest land is protected through various forms of protections, governed by laws and other regulations on forestry. It includes areas within national parks, nature reserves, habitat protection areas, nature conservation agreements and Natura 2000 with designated forest habitats. Nature reserves and habitat protection areas that have been decided on but do not yet apply, are also included. Furthermore, land compensation for future nature reserves is included, as well as areas under an agreement between Swedish Environmental Protection Agency and the Swedish Fortifications Agency.

Voluntary set-asides account for 1.3 million hectares of Sweden's productive forest land, which corresponds to 5.7 percent of Sweden's total productive forest land and 4.8 percent of the total forest land. Voluntary set-asides refers to smaller areas of productive forest land for which the landowner has voluntarily decided not to carry out measures that can damage natural values, the cultural environment or social values. These areas must be documented in a management plan or similar.

According to calculations, consideration patches account for more than 0.5 million hectares, which corresponds to 2.3 percent of Sweden's productive forest land and 1.9 percent of the total forest land. Consideration patches refer to smaller areas of productive forest land that have been designated for regeneration felling, voluntarily by the landowner or pursuant to the Forestry Act.

Unproductive forest land amounts to more than 4.4 million hectares in total. Unproductive forest land without formal protection amounts to 3 million hectares, or 10.9 percent of Sweden's total area of forest land. Unproductive forest land refers to forest land that, on average, is not able to produce more than one cubic metre of wood per hectare and year. Examples of unproductive forest land are trees on wetlands and mountainous impediments, as well as large parts of the mountain birch forest.

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land, 2023

Areas are rounded to even 100s

Forms	Areas in hectares, without overlapping areas		Share of Sweden's total forest land	
	Productive forest land	Total forest land	Productive forest land	Total forest land
Formally protected forest land	1 405 800	2 476 800	6,1%	9,2%
Voluntary set-asides	1 337 800	1 337 800	5,7%	4,8%
Consideration patches	529 600	529 600	2,3%	1,9%
Unproductive forest land, without overlaps with formal protection	0	3 048 300	0,0%	10,9%

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency, and the Swedish University of Agricultural Sciences.

Statistics on formally protected forest land are calculated based on the Swedish register on areas protected by the Environmental Code (NVR) and Swedish data on land cover mapping (NMD 1.1).

Overlap between formal protection and unproductive forest land is estimated and excluded based on a hierarchy, starting with formally protected forest land.

The statistics do not show overlap between voluntary set-asides and other types. Overlap may exist but has not been studied thoroughly enough to be presented.

The total area of forest land has been retrieved from the Swedish National Forest Inventory. It is used for calculating the proportion of voluntary set-asides, consideration patches, and unproductive forest land. The proportion of formal protection is calculated using total areas according to Swedish data on land cover mapping (NMD 1.1).

The area of consideration patches are preliminary estimates based on the most recent definitive five-year average value in 2018/2019.

Unproductive forest land refers to the Swedish National forest Inventory's five-year average value for the period 2019 to 2023, in which 2021 is the middle year. Areas on productive forest land cannot occur, according to the definition of unproductive forest land.

Areas and percentages of the four types are not summed in the official statistics. This is due to several factors, including major legal distinctions between the types concerning how they can affect land use on the area where they are located. The methods used to calculate the areas also differ greatly, mainly based on which data is available as a basis for the statistics. Furthermore, these statistics are not measured in relation to national or international goals. All this means that aggregates may be misleading.

Areas without overlap between the different types for forest land are calculated based on the formal protection, which is presented in its entirety. The statistics only show voluntary set-asides and consideration patches on productive forest land, and thus cannot overlap with unproductive forest land. Therefore, the statistics only show overlap between formal protection and unproductive forest land, in which overlapping areas have been removed from the unproductive forest land.

List of terms

art- och habitatdirektivet	habitat directive
biotopskyddsområde i skog	habitat protection area in forest land
formellt skyddat	formally protected
Fortifikationsverket	Swedish Fortifications Agency
frivilliga avsättningar	voluntary set-asides
fågeldirektivet	bird directive
föreskrifter mot skogsbruk	regulations against forestry
gällande/laga kraft	valid by law
hänsynsytor	consideration patches
improduktiv skogsmark/impediment	unproductive forest land
inomstatlig överenskommelse	agreement between government agencies
Jordabalken	Land Code
Lantmäteriet	Lantmäteriet, the Swedish mapping and cadastral agency
länsstyrelsen	County Administrative Board
markersättning	land compensation
Miljöbalken	Environmental Code
miljöskyddslagen	Environmental Protection Act
nationalpark	national park
Nationella marktäckedata (NMD)	Swedish data on land cover mapping
Natura 2000-område	Natura 2000 site
naturgeografiska regioner (SUS)	Swedish geographical regions
naturreservat	nature reserve
naturresurslagen	Act on the Management of Natural Resources
naturvårdsavtal	nature conservation agreement
Naturvårdsregistret (NVR)	Swedish register on areas protected by the Environmental Code
Naturvårdsverket	Swedish Environmental Protection Agency
nedan fjällnära gräns	below the subalpine border

ovan fjällnära gräns	in the subalpine region
permanent formellt skydd	permanent formal protection
produktiv skogsmark	productive forest land. Under the Forestry Act, productive forest land is defined as forest land that, according to generally accepted criteria, can produce on average of at least one cubic metre of wood per hectare and year.
Riksskogstaxeringen	The Swedish National Forest Inventory
skogsmark	forest land. Under the Forestry Act (1979:429), forest land is defined as a coherent area in which trees are higher than five metres and the crown cover is more than ten percent or there are conditions to attain this height and crown cover without production-enhancing measures. This definition has been valid since 2008 when it was changed (SFS 2008:662) in order to harmonize the Swedish definition of forest land with the international one. The area of forest land in Sweden became larger according to the new definition compared to the old one (Loman, 2011).
Skogsstyrelsen	The Swedish Forest Agency
skyddad produktiv skogsmark	protected productive forest land
skyddsform	form of protection
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)	Swedish University of Agricultural Sciences
tidsbestämt formellt skydd	time-limited formal protection

SCB beskriver Sverige Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.